

ŠVEDIJOS KELIAS

SOCIALISTIŠKAS KAPITALIZMO IŠNAUDOJIMAS

Švedų "Sveriges Socialdemokratiska Arbetarparti (SAP)" partijai išrinkus savo pirmininku Olof Joachim Palmę, pasaulyje ir pačioje Švedijoje kilo abejonų dėl to krašto ateities. Mat, 42 metų Olof Palme laikomas radikalu, šiaurinio Vietnamo karštu šalininku ir Amerikos priešininku, kuris tapęs ministru pirmininku, o Švediją jau 37 metus valdo socialdemokratai ir tuo būdu jų pirmininkas auto-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

matiškai tampa ir ministru pirmininku, galėtų Švediją nuvesti į Sovietų Sąjungos orbitą.

Iš tikro tai baimei, bent kolkas, nėra didelio pagrindo. Tiesa, Palme šalia šiaurinio Vietnamo pasiuntinio žygiavo demonstracijoje prieš amerikiečių intervenciją Vietname, tačiau ... jo ta proga pasakyta kalbą į JAV kongreso protokolą įtraukė pats senato užsienio reikalų komisijos pirmininkas Fulbrightas, kuris jam parašė pritarimo laišką! Lygiai taip pat tiesa, kad Švedijoje apie 300 amerikiečių kariuomenės dezertyrų gavo prieglobstį, bet Kanadoje jų yra per 10.000. Taip pat tiesa, kad Palme labai mažai rūpinosi savo išvaizda ir elgesiu, nors būdamas kulto (švietimo) ministru jis kartu buvo ir ... Švedijos liuteronų bažnyčios galva, tačiau laukdamas savo paskyrimo ministru pirmininku Palme pasirodė sugėbas rengtis visai 'žmoniškai', atseit daugiau konservatyviai ir kalbėti visai santūriai.

Pats Palme yra kilęs iš labai turtingos šeimos kurios pirmtakūnai iš Švediją atvyko iš Olandijos. Jo motina yra kilusi iš Pabaltijo vokiečių. 1948 metais jis studijavo JAV, 1949 metais jis vedė vieną čekę Prahoje "pro forma" tam, kad jai padėjus išvažiuoti iš to krašto. 1953 metais Palme buvo paskirtas Švedijos ministerio pirmininko Erlanderio, kraštą išvaldžiusio 23 metus, asmeniniu referentu. Erlanderio globojamas jis buvo išrinktas į seimą, vėliau paskirtas susisiekimo ministru. Eidamas tas pareigas Palme pravedė susisiekimo reformą: švedai, kurie iki to laiko laikėsi kairės kelio pusės, dabar jau eina ir važiuoja dešine

puse. Būdamas švietimo ministru, Palme pravedė švietimo sistemos reformą, įgalinančią visiems nemokamai siekti aukštojo mokslo.

Nepaisant 37 metų socialdemokratų valdymo Švedijos ūkinė sistema yra grynai kapitalistinė. Jos gyvenimo lygis yra labai aukštas. Tiesa, jis turbūt trečdaliu žemesnis už JAV, tačiau 30% aukštesnis už Vakarų Vokietijos. Kiekvienas ketvirtas švedas važiuoja nuosavu automobiliu. 750.000 švedų šeimų turi nuosavą vasarnamį. (Viso Švedija turi netoli 8 milijonų gyventojų.) Dėl savo gerbūvio Švedija, šalia kapitalistinės sistemos, turi būti dėkinga faktui, kad paskutinius 155 metus su niekuo nekariavo.

Idomu, kad 95% Švedijos ūmonių yra privačioje nuosavybėje ir didelė jų dalis priklauso 15 šeimų bei 2 didiesiems bankams. Viena šeima: broliai Marcus ir Jacob Wallenberg kontroliuoja per 70 ūmonių ir 20% visų Švedijos pramonės darbininkų. Atrodo, kad tokioje struktūroje lengva būtų pravesiti suvalstybinimą, tačiau Švedijos socialdemokratai neina tuo keliu. Jie leidžia verslininkams siekti galima didesnio pelno, tačiau jo didelę dalį mokesčiais atima visuomeniniams reikalingiems. 41% visų tautinių pajamų (Gross National Product) vyriausybė paima savo žinion mokesčiais. Vedusi pora su 550 dolerių mėnesinių pajamų moka per 125 dolerių mokesčių, tą patį uždirbęs viengungis moka 160 dolerių mokesčių į mėnesį.

Iš principo švedų socialistai nori eiti ne revoliucijos, bet evoliucijos keliu į beklasę bendruomenę. Kol kas jie vis dar palaiko monarchijos formą. Vyskupas pas juos vis dar gauna per

(Nukelta į 2 psl.)

Rudenįjančiuose "Pragiedrulių" kloniuose. Vaizdas nuo Popšutės kalnelio, Plačiau apie kan. J. Tumą-Vaižgantą rašo St. Santvaras 3 puslapyje.

SMURTAS AMERIKOJE IR KITUR

ALGIS RUKŠĖNAS

Šiomis dienomis daug kas yra susirūpinę dėl smurto gatvėse. Kad gatvėse yra nemaža smurto tai tiesa, bet kad dėl to piktai smerkiamos JAV -- tai nėra visiškai teisinga pažūra. Žmogus dažnai kaltina kas arti, nes nežino, arba užmiršta, kad kitur yra dar blogiau. Todėl ir kaltė čia tik gali būti relatyvi. Sakoma, kad JAV turi "laikinę etiką" (frontier ethic), ir yra gan "nekultūringas" kraštas palyginus su europietiškos kultūros šalimis. Tad pažūrėkime ką gi faktai apie tai liudija.

Pagal FBI statistikos duomenis 1967 metais Amerikoje buvo nužudyta 8,217 žmonių, įskaitant ir nužudymus netyčiomis (non-negligent manslaughter) -- piktų žmogžudysčių būtų apie 7,600. Pagal šią statistiką 1 milijonui gyven-

tojų vidutiniškai tenka 38 piktos žmogžudystės.

Palyginimui šiuos skaičius su Kolumbija, kuri turi gilią europietišką tradiciją. Bogota miestas didžiulio esąs "Pietų Amerikos Atenai". Sakoma, kad ten net paprasčiausias darbininkas skaito ir cituoja Shakespearą, Sartre, ir Proustą, tarp kitų. Bet nuo 1948 iki maždaug 1966-1967 Kolumbijoje buvo tarp 200,000 ir 300,000 žmonių aukų. Šis fenomenas ten vadinamas La Violencia. 1951 metais (arčiausia to laikotarpio statistika) Kolumbijoje buvo apie 13.5 milijonų gyventojų. Tame 20 metų laikotarpyje žuvo apie 10 - 15,000 žmonių ir metus. Kad tokią proporciją pasiekus JAV-se turėtų žūti tarp 154,000 ir 160,000 žmonių ir metus -- apie 20 kartų daugiau negu dabar žūsta!

JAV-se dabartinis žmogžudysčių lygis laikomas skandalingas -- nors jų skaičius, palyginant nedidelis, o Kolumbijoje tuo tarpu "La Violencia" buvo žiūrima su tam tikru romantizmu. Tai buvo neva neskelbtas civilinis karas, kurio priedanga žmonės plėšė ir žudė. Viskas prasidėjo nužudymu vieno radikalaus liberalo, Gaitano - Bogotos burmistro. (Ironiška, bet Kolumbijos komunistų partija laikėsi nuosaly nuo "La Violencia"). Po 1957 metų kai liberalai ir konservatoriai maždaug susitakė, kriminalinis

elementas, ligi tol plėšikavęs ir žudęs anų partijų priedangoje, tęsė terorą visiškai nesi-dangstydamas jokiais politiniais sūkiais, tuo būdu neslėpdamas "La Violencijos" banditiško pobūdžio.

Kalbant apie politinį smurtą ir lyginant Ameriką su Europos kraštais, vargu ar kai kurie laikomi kultūringais kraštais galėtų labai didžiulis prieš Ameriką. Reikia atsiminti, kad Amerikos politinę tradiciją sukūrė žmonės pabėgę iš Europos nuo politinės bei religinės prievartos. Tiesa, ir čia būta religinio fanatizmo, kai piligrimai degino "raganas", bet po Amerikos revoliucinio karo tas pasikeitė.

Retas, labai retas Amerikos pilietis, politikas, ar ir prezidentas, buvo nužudytas politiniais motyvais. Atentatai buvo įvykdyti daugiausia psichiniai nesveikų asmenų, nors ir jų buvo gi mažai. Tuo tarpu Europoje politinėmis aukomis buvo karaliai, karalienės, ministrai, partijų lyderiai, ir nekal-ti piliečiai.

Individai, kriminalistai vienas kitą žudė per amžius ir, tikriausia, taip bus ir toliau. Jokia kultūra to nesustabdyt. Bet ir lyginant vien tik skaičius, nežidrint smurto motyvų, Amerika šiuo atžvilgiu turėtų būti viena iš kultūringiausių kraštų pasaulyje. O kalbant apie etinę bei moralinę Amerikos laikyseną smurto atžvilgiu atsiminkime kokią krizę sukėlė

(Nukelta į 2 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

• VOKIETIJOJE, kaip ir galima buvo numatyti, kancleriu išrinktas socialdemokratas Willy Brandt.

• JAPONIJOJE kairieji studentai suruošė demonstracijas, kurios paraližavo Tokio miestą. Studentai riaušėse vartojo bombas ir daužė langus.

• DE GAULLE atsisakė priimti pas save buvusį Izraelio premjerą David Ben Gourion, kuris šią savaitę lankosi Prancūzijoje. Generolas motyvuoja, kad po to, kai jis pasitraukė iš valdžios su jokia asmenybe nesusitikio ir nenoris niekam daryti išimčių.

• EGIPTRAS įteikė memorandumą Jungtiniams Tautoms, kaltindamas JAV dalyvavimą Izraelio agresijoje prieš Egiptą. Mat amerikios piliečiai, nuvažiuavę Izraelin ir įstoje į jo kariuomenę, gali pasiilkyti JAV pilietybę. Taip pareiškė praeitą savaitę JAV ambasada Izraelyje.

• KANADA nutarė užmegsti diplomatinis santykius su Vatikanu ir naujuoju ambasadoriumi bus John Everette Robins.

• NOBELIO premiją 1969 metais už mediciną gavo trys Amerikos gydytojai: Max Delbrueck, Salvador Luria ir Alfred Hershey. Pirmieji du yra imigrantai, natūralizuoti amerikiečiai.

• AMERIKOJE cigarečių fabrikantai numato, kad 1976 metais, kada 50% rinkikų bus apie 35 metų amž., marijuana bus oficialiai leista laisvoje prekyboje. Jau dabar jos produktams užpatentuoti vardai, kaip Luv, Deities, Nomad ir Sierra.

• SOVIETIJOJE Jaroslave, netoli Maskvos, rasti naftos sluoksniai, kurie sakoma, galės duoti 2 bilijonus tonų naftos.

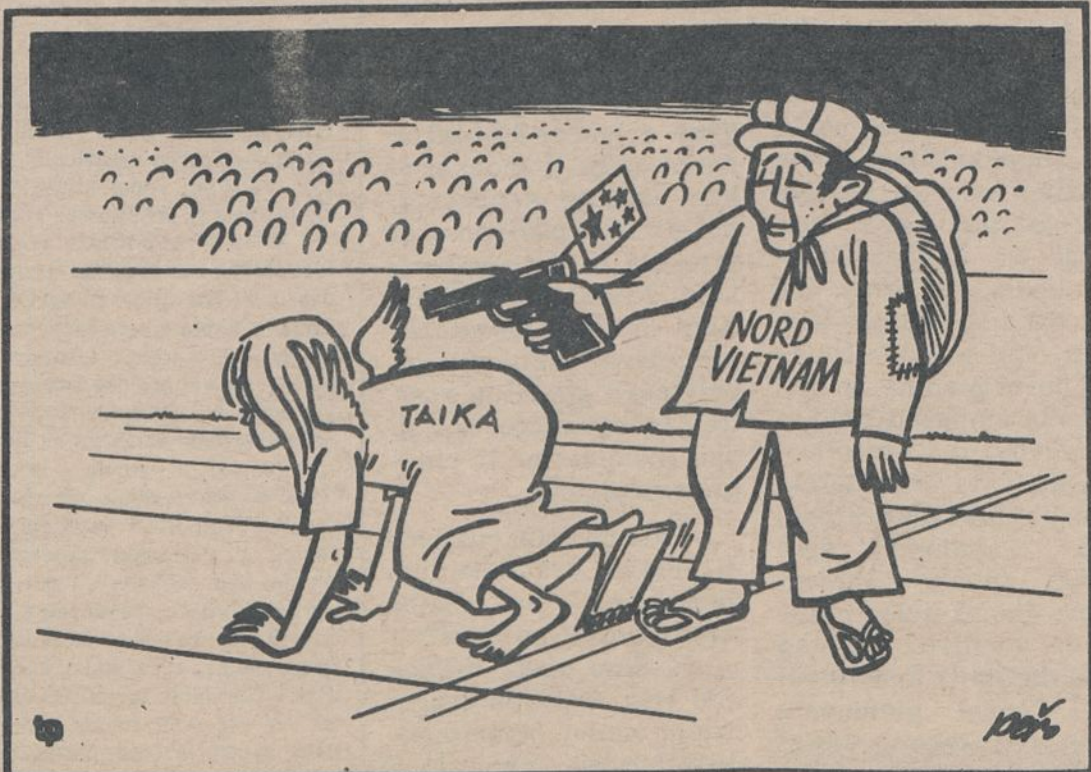
• APOLLO 12 1 mėnuį bus iššautas lapkričio 19 ar 20 d. su trimis astronautais, kurių du Peter Conrad ir Alan Bean mėnulyje praleis 32 valandas ir jiems bus leista atitolti nuo "voro" 1500 pėdų. Į žemę jie pargabens 100 svarų mineralų pavyzdžių.

• PRANCŪZIJOJE mirė kun. Boulogne, kuriam buvo perkelta širdis. Po mirusio Blaibergo, jis buvo ilgiausiai išgyvenęs ir buvo manyta, kad operacija pasisekė.

• PERSIJOS šahas Mohamed Reza Pahlavi, kviečiamas prezidento Nixono, šią savaitę lankosi Amerikoje. Jis nori pagerinti santykius su Amerika ir aptarti Artimųjų Rytų konfliktą.

• SOVIETŲ 7 astronautai grįžo į žemę. Nežinrint optimistiško komunikato, susidaro įspūdis, kad jiems nepavyko išpildyti numatytą programą.

• PRANCŪZIJA žada Anglijai, nebestatyti veto jos priėmimui į Bendrąją Europos Rinką, jei tarpusavy bus pasirašyta sutartis pasikeitimui atominėmis paslaptimis.

Be žodžių...

laiškai Dirvai

DIRVOS TURINIO REIKALU

Kiekvieno laikraščio redaktorius siekia, kad jo redaguojamas laikraštis būtų įdomus, turinčias ir plačiai skaitomas. Įdomaus ir turiningo laikraščio nori ir skaitytojai. Taigi, atrodo, jeigu laikraščio redakcija nori patenkinti savo skaitytojus, ji turėtų jų atsi-
klausyti ir stengtis rašyti apie tai, kas skaitytojus domina.

Prieš keletą metų Dirva buvo atspausdinęs savo skaitytojams anketas, kuriose jie galėjo pasisakyti savo pageidavimus Dirvos turinio reikalu. Toks skaitytojų apklausinėjimas buvo pravaistas daugiau negu prieš du metus. Nuo to laiko upėmis nubėgo daug vandens ir pasaulyje daug kas pasikeitė. Mano nuomone pasikeitė ir Dirva. Ir negalėčiau pasakyti, kad pasikeitė ir gera pusė. Savo laiku jos bendradarbių tarpe matėme įdomius ir prityrusius žurnalistus, kaip B. Railą ir V. Rasteni. Dabar jų nesimato. B. Raila už žurnalistiką pereitais metais buvo apdovanotas Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos kultūrine premija. Nejaugi ta premija jį pakėlė į tokias aukštybes, kad jis nebenori Dirvoje bendradarbiauti? Jo straipsniai Dirvos puslapiuose buvo įdomūs ir aktualūs. Daug kas jo šiuo metu pasigenda.

Kitas bendradarbis V. Rastenis, irgi kažkodėl nuslydo nuo Dirvos puslapių. Su V. Rastenio nuomone gali daug kas nesutikti, bet niekas negali užginti jo sugebėjimo analizuoti mūsų politinį bei visuomeninį veikimą. Jo nebuvimas Dirvos puslapiuose mažina laikraščio įdomumą.

Taip pat nesimato Dirvoje ir dr. K. Sruogos bei dr. A. Butkaus. Nejaugi jie yra aptingę?

Visi čia paminėti bendradarbiai rašydavo apie mūsų visuomeninį, kultūrinį, mokslinį bei politinį gyvenimą, o taip pat ir apie šių dienų problemas. Dabartiniai Dirvos puslapiai yra užpildyti kitokia medžiaga. Negalėčiau pasakyti, kad ta medžiaga yra bloga, bet ji nėra įdomi. Ji susideda iš asmeniškų prisiminimų arba vieno bei kito politinio veikėjo pasakytų kalbų kokios nors susirinkimo metu. Tai yra archyvinė medžiaga.

Nemanau, kad gyvam laikraščiui reikėtų tik

tuo rūpinis. Štai kodėl man atrodo, kad Dirvos turinio reikalu patys skaitytojai ir bendradarbiai turėtų dažniau pasisakyti Dirvoje, tik žinoma, kultūringa ir laikraščiui priimtina forma. Pasisakant turėtų būti pasirašyta pilnavardė, o ne inicialais arba slapyvardė. Tie, kurie bijo po savo nuomone pasirašyti, nėra verti laikraščio puslapių.

Norėčiau matyti šiuo klausimu skaitytojus ir ypač Dirvos bendradarbius pasisakant.

Dr. D. Degesys

Švedijos kelias...

(Atkelta iš 1 psl.)

13.000 dolerių algos, tuo tarpu metalo darbininkas uždirba tik apie 4.000 dolerių į metus. Neatrodė, kad socialdemokratai norėtų greitai panaikinti tą "nelygybę".

Visa tai turint gavoje naturodo, kad Palmes atsisotijimas valstybės priešakyje reikėtų kokių didelių pakeitimų. Jis ir pats nežada didelių reformų. Be to, Švedijos gerbūvis daug didesne dalimi priklauso nuoprekos santykių su kapitalistiniais Vakarais negu komunistiniais Rytai. Švedija, pavyzdžiui, pažadėjo 40.000.000 dolerių kreditą šiauriniams Vietnamui, tačiau dabar paskelbė, kad jį duos tik po karo pabaigos. Mat, jei ji dabar duotų tą kreditą, amerikiečiai neduotų kelių šimtų milijonų dolerių kredito Švedijai užpirkimui naujų lėktuvų jų bendrai su Danija ir Norvegija orinio susiekimo firmai SAS. Politiniu atžvilgiu, Švedija ir toliau stengsis būti neutrali, nors jos valdovai, atrodo, daugiau jaučia simpatijų komunistinei negu fašistiniopobūdžio priespaudai. Pavyzdžiui, jie atsisako dalyvauti olimpinėse žaidynėse Atėnuose, bet dalyvauja ... Prahoje. Jie demonstruoja prieš Saigono vyriausybę, bet nutyli Hanojaus žiaurumus.

SMURTAS...

(Atkelta iš 1 psl.)

"Green Beret" incidentas. Europinės kultūros žmonės į tą incidentą, be abejo, žiūrėjo su tam tikru ciniškumu ir sofistikacija, kaltindami Ameriką "naivumu". Argi ne

Dirbti drauge - tai pasisekimas

Pasikalbėjimas su Rūta Inc. prezidentu inž. Em. Jarašūnu

Neseniai Clevelande lankėsi svečias iš Kalifornijos. Tai Lietuvių investavimo bendrovės Rūta Inc. prezidentas inž. Emanuelis Jarašūnas. New Yorke ir kitur panašios lietuvių bendrovės yra iškūrusios anksčiau ir jau gražiai išgyvenusios. Kalifornijoje tai bene pirmasis bandymas, teikiąs gražios vilties. Domėdamiesi kiekviena mūsiškių pastangą stipriai išgyventi šiame krašte, Dirvoje atsilankiusiam inž. E. Jarašūnui pateikėme keletą klausimų:

-- Pasirodžius spaudoje informacijai, kad Lietuvių investavimo bendrovė Rūta Inc. Kalifornijos valstybėje gavo čarterį verstis statyba ir nekilnojamojo turto finansavimo prekyba, idomu patirti, kas paskatino ir kuriuo tikslu buvo įkurta Jūsų vadovaujama bendrovė Rūta Inc.?

-- Rūta Inc. išaugo iš mažos investuotojų grupės, kurie prieš aštuoneris metus ėmėsi savo santaupas investuoti į nekilnojamąjį turtą pietinėje Kalifornijoje, Santa Monica mieste, esančiame artimoje Los Angeles paonoje. Pradžioje buvo atsargi, bet sėkminga. Susidomėjusių skaičius ėmė didėti, todėl sutarėme steigti platesnės apimties bendrovę, valdžios įstaigose įregistruotą Rūta Inc. vardu. Jos tikslas yra padėti ir tarpininkauti lietuviams, kad jie galėtų savo santaupas saugiau ir pelningiau investuoti į nekilnojamąjį turtą.

-- Kodėl investavimo priemonė pasirinkote ne

europinė kultūra su tam tikru racionalumu išvystė idėją sąmoningų žudymų politikos - kultūros vardu? Kokia kultūra sukūrė daugiau patines sistemas, kurios negalėdamos efektyviai veikti koalicijoje pasisavino smurto principą kaip priemonę perimti valdžią -- ypatinai Pietų Amerikoje?

Krašto politika yra kultūrinė sąvoka. Kad JAV žiūri su tam tikru skrupulingumu į nusikaltimus rodo didelės apsaugos garantijos individo teisėms. Daug kas mano gal per didelės. Vis dėlto nėra logiško argumento tvirtinti, kad jeigu būtų griežtesnė pažūra į nusikaltimus, būtų mažiau smurto. Kriminalistai turi savo "kultūrą" ir gyvena šalia bet kokių įstatymų. Yra jau gana įtikinamai įrodyta, kad mirties bausmė jų negasdina ir nemažina žmogžudysčių.

Svarbu, kad Amerikoje jau kyla susirūpinimas ir pasipiktinimas, kad nužudoma apie 8.000 žmonių į metus. Nors šis skaičius palyginant nedidelis, bet kasmet didėja ir krašto valdžia imasi priemonių tam užkirsti kelią, kas žinoma, nerodo jokios tolerancijos smurtui.

kilnojimąsi turtą ir vieta Santa Monica?

-- Per tuos aštuoneris metus, pokurių galėjo suorganizuoti Rūta Inc., patyrėme ir išitikinome, jog investavimas į nekilnojamąjį turtą yra visų saugiausias, ypatingai visais atžvilgiais beklancioje Kalifornijoje. Šioje valstybėje investuotojas, savo pinigus investuodamas į nekilnojamąjį turtą, gauna garantiją -- nuosavybės lakštą (Deed of Trust). Tasai nuosavybės lakštas investuotojo vardu įregistruojamas Kalifornijos valstijos nuosavybės departamente ir be jo sutikimo ar su juo neatsiskaičius niekam kitam neperleidžiamas. Gi Santa Monica, Kalifornijoje, pasirinkome dėl palankaus jos klimato, dėl didelio gyvenamųjų pastatų poreikavimo, dėl sparčiausiai augančios lietuvių kolonijos, pagaliau dėl to, kad šią vietą per eilę metų nuodugniausiai ištyrėme ir su joje esančiomis sąlygomis susipažinome.

-- Kas daugiausia sudaro Rūta Inc. investuotojus?

-- Rūta Inc. investuotojai skirtingi amžiumi, profesijomis ir gyvenamomis vietovėmis, tačiau jie visi lietuviai. Dalis jų gyvena Kalifornijoje, bet daugumą sudaro lietuviai iš rytinių valstybių. Daugelis iš rytinių valstybių persikėlė į Kaliforniją ir tenai vėl įsigijo savo namus, bet kad turėtų daugiau laisvo laiko ir mažiau rūpesčio savo nuosavybei prižiūrėti ar ją išnuomavę tvarkyti, investuoja santaupas Rūta Inc. bendrovėje, tapdami jos dalininkais.

-- Kuriuo būdu pavienis asmuo gali dalyvauti Bendrovės Rūta Inc. investavimuose?

-- Rūta Inc. yra išdirbusi keturis planus, pagal kuriuos galima investuoti ir tapti tos bendrovės dalininku: pirmųjų ir antrųjų paskolų investavimu, ribotu dalininku, neribotu dalininku ir pagaliau akcijų savininku. Pasirinkdamas riboto ar neriboto dalininko metodą, investuotojas tampa nuosavybės savininku, tuo pačiu pasinaudodamas įstatymų numatytais lengvatomis savopajamų mokesčiams sumažinti. Todėl asmenys norėdami pasididinti savo mėnesines pajamas ir gauti dvigubai didesnių darbų, negu ji duotų bankan padėtos santaupos, dažniausiai pasirenka šį pirmųjų ir antrųjų paskolų investavimo planą. Kaip matote, investavimo plano pasirinkimas priklauso grynai nuo paties investuotojo, nuo jo apsisakymo ir piniginio pajėgumo.

-- Įdomu būtų sužinoti, kokie yra Rūta Inc. bendrovės artimosios ateities užsimojimai?

-- Šiuo metu vykdomė tris atskiras daugiabučių namų (apartamentų) statybas, greta jų atlininkais.

PO PIETŲ KRYŽIUM

VL. RADZEVIČIUS

NETIKĖ MOKYTOJAI

Vieną Adelaidės lietuvių šeimą šiomis dienomis aplankė australė mokytoja. Po ilgesnio pasikalbėjimo apie du šios, palyginti dar jaunos, lietuvių šeimos vaikus, lankančius australišką pradžios mokyklą, mokytoja atsargiai paprašė tėvų, kad jie anglų kalbos mokymą paliktų jai. Jos nuomone, būtų geriau, jei tėvai namuose su vaikais kalbėtų savo gimtąja kalba.

Tai panašu į paradoksą. Tėvas dabar prisipažįsta, kad mokytojos pageidavimai jam buvę kaip perkūno trenksmas iš giedro dangaus. Jis pats ir jo žmona, patys mokslus baigę Australijoje, vien tik dėl vaikų namuose kalbėdavę angliškai, nes lietuviškas liežuvis, anot jų, gali pakenkti vaikams mokintis angliškai. O čia dabar ta kvaila mokytoja duoda tokius durnus patarimus! Tėvas teigia, kad jis pats, po 20 metų angliškai kalbąs lygiai taip laisvai, kaip ir lietuviškai, gal dar net laisviau... Kiekvieną vakarą jis tikrindavęs, kaip vaikai išmokę jiems užduotus "home work".

Savo laiku mes Lietuvoje juokdavomės, klausydami kaip savotiškai lietuviškus žodžius tardavo vokiečiai ar žydai. Ir kaip jie nebandydavo, kiekviena ištarta "sluota" ar "ratas" mūsų ausin atlinguodavo su tipišką akomponiamentu. Australai bent akyse nesijuokia, kai mes dabar lietuvišką akcentu išspaudžiame angliškus žodžius. Daugeliu atveju mes plūstamės, kad jie mūsų nesupranta ir kad, rodos, taip jau aiškiai ištartus žodžius prašo "išspeliuoti". Taip yra beveik su visais lietuviais, kurie subrendę geriau ar blogiau pramoko angliškai. Australai sako, kad jų ausys jau pradedančios priprasti prie "europietiško akcento" ir net patys kartais juo užsikrečia. Tačiau tame "europietiška akcento" dar ryškiai išsiskiria italai, vokiečiai, prancūzai, lietuviai ir eibės kitų, nors jie visi "laisvai kalba angliškai".

Tipiškas šiuo atveju yra kito lietuvių nuotykis. Sėdi jis sau parke ant suolelio ir skaito anglišką laikraštį. Prisėsdamas greta pirmą kartą matomas žmogus pusbalsiu sumurma "hallo". Lietuvis, nepakeldamas akių nuo laikraščio, atsako tuo pačiu trumpučiu "hallo", o nepažįstamasis tuojau ir užklausa: "How do you like Australia?"

Toks klausimas išiutino lietuvių, nes jis, jo paties supratimu, po 20 metų jau nesiskyrė nuo kitų parke vaikščiojančių australų nei savo drabužiais, nei savo išvaizda. Ir plaukai buvę australiškai pakirpti. Jis skaitė anglišką laikraštį ir teištare tik vieną kasdien vartojamą žodelį. Tikriausiai, to vieno žodelio ir pakako.

Australijoje dar apstu keistuolių, kurie galvoja, kad kalbėjimas šeimos lietuviškai kenkia jų vaikams, besigrumiantiems dėl anglų kalbos užvaldymo. Nors ta savotiška ir tautiniu atžvilgiu žalinga teorija neturi mažiausio pagrindo gyvenimiškojo tikrovė, tačiau vistiek jos laikomasi įsikibus. Tokie tėvai visai nenori pagalvoti, jog didelė lietuvių dauguma ne tik kad namuose su vaikais kalba lietuviškai, bet juos taip pat leidžia ir į lietuviškas savaitgalio mokyklas. Ir dar nebuvo atsitikimo, kad koks nors lietuviukas dėl to australišką mokyklą nukentėtų. Nė pas vieną tokių vaikų tėvą neatėjo australė mokytoja, prašydama, kad tėvai namuose su vaikais kalbėtų angliškai. Australijoje ne naujiena, kad jauni lietuviai, puikiai kalbą lietuviškai, šiandien dėsto anglų kalbą australų gimnazijose. Jie irgi pataria su vaikais namuose kalbėti lietuviškai, o anglų kalbą palikti mokyklai ir aplinkai.

• ALB KRAŠTO VALDYBOS pirmininkas S. Narušis, kaip praneša "Mūsų Pastogė", paguldėtas Fairfield ligoninėje, Sydneyje, galutinai sveikatos ištyrimui. Paskutinėmis žiniomis, p. Narušius netrukus bus daroma operacija, nes esą nustatyti tulžies sukrūdimai.

• SYDNEJAUS ir Melbourne lietuvių bendruomenės atidavė tinkamą pagarbą neseniai Lietuvoje mirusiam Nepriklausomybės Akto signatarui ir buvusiam Lietuvos Prezidentui Aleksandrui Stulginskiui. Abiejose kolonijose spalio 19 dieną atlaikytos iškilmingos pamaldos, kuriose įvairios vietos lietuvių organizacijos dalyvavo su savo vėliavomis.

• MELBOURNO lietuviai nori žūt-būt užbaigti naujos Lietuvių Namų salės statybą iki būsimų Lietuvių Dienų, kurios įvyks Melbourne jau ateinančių metų pabaigoje. Ryšium su tuo Lietuvių Klubu Taryba, sutelkusi gausų skaičių aukų rinkėjų, padėdė jiems aplankyti visus Melbourne lietuvių ir prašyti iš kiekvieno aukos šiam reikalui. Aukų rinkimo vajuas progą lietuviškoje spaudoje skelbiamas ir atitinkamas atsišaukimas.

• KAIP ANKSČIAU adelaidskiai lietuviai, taip dabar sydneyje kiai didžiulioji nugalėję lietuvių krepšinio varžybose. Sydneyje sporto klubas "Kovas" spalio 4-5 dienomis buvo surengęs pirmąjį lietuvių lietuvių sporto karnavalą, kur savo jėgas bandė abiejų tautybių vyrai ir moterys (įskaitant jaunius). Krepšinyje Sydneyje jaunėis ir jaunieji pralose lietuviams (53:59 ir 36:59), bet vyrai ir moterys sukirto lietuviams (59:53 ir 51:26). Lietuvių rinktinė su krepšinio varžybas su Sydneyje australų rinktinė baigė lygiomis (44:44), o lietuvių - lietuvių vyrų rinktinė nugalėjo stiprią New South Wales krepšinio komandą Guildford santykiu 65:46.

• SYDNEJAUS gydytojų ir dantų gydytojų draugijos susirinkime dr. L. Petrauskas pasakojo savo spūdžius iš apsilankymo Lietuvoje. Seni mokslo draugai jį net nusigabėję iš Vilniaus į Kauną, aprodę klinikas, universitetą. Iš spaudoje paskelbtų davinų atrodo, kad pasakotojas buvo labai jau santūrus ir atsargus. Šiek tiek konkretesnė tėra tik pastaba, kad Lietuvoje palikę "medicinos darbuotojai" (tarybinis terminas) metasi į mokslinį darbą, specializuojasi. Jie esą pilni entuziazmo ir su tikru džiaugsmu pasitike savo seną mokslo draugą, norėję kuo daugiau pasikalbėti, bet penkių dienų nepakakę. Būdinga, kad dr. Petrauskas pataria kiekvienam "bent prieš mirtį pamatyti Lietuvą". Kaip būtų gera pamatyti ją laisvai!

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE. CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpis.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Dirbti drauge...

(Atkelta iš 2 psl.)

likdami paruošiamuosius planavimo darbus dar dviem didelėm statybom. Mes norime ne tik suteikti savo tautiečiams lietuviams galimybę pasinaudoti pelningu ir saugiu investavimu, bet mes siekiame juos įtraukti ir į bendrą darbą. Todėl ne mažesnės svarbos mūsų užsimojimas yra sutelkti lietuvių amatininkus, kurie vienais ar kitais sumetimais nesiverčia savo specialybe. Telkdami juos, mes siekiame išugdyti savo lietuvišką, pajėgią statybos firmą, kuri užtikrintų dar didesnę investavimo pajėgumą ir būtų priemonė mūsų amatininkams savo talentais pasireikšti. Rūta Inc. bendrovės planus ir tikslus gal geriausiai galėčiau apibūdinti H. Fordo pasakymu: "Suteikti draugėn -- tai pradžia, eiti drauge -- tai jau pažanga, gi dirbti drauge -- tai pasisekimas", baigė mūsų pokalbį inž. Em. Jarašūnas.

(d)

Kan. Juozas Tumas - Vaižgantas, daugelio parapijų vikaras ir vienos kitos klebonas, Vytauto Didžiojo Universiteto garbės daktaras ir lietuvių literatūros docentas, yra vienturtė, turbūt, niekad nepasikartosianti asmenybė lietuvių visuomenės ir kultūros gyvenime. Jis gimė Aukštaičiuose, Malaišių kaime, Svėdasų parapijoje, 1869 m. rugsėjo 8/20 d., mirė 1933 m. balandžio 29 d. Kaune. Šalti skaičiai rodo, kad jau sukako vienas Vaižganto amžius.

Kai dabar mėgini atsi- grįžti į jo paveikslą tai net ir tam, kuris jį iš arti matė ir pažino, lengva aprėpti, kaip viename žmoguje galėjo sutilti tokia daugybė dorybių. Kun. Juozas Tumas, nuo 1895 m. pradėjęs garsėti kaip Vaižgantas, buvo visur esanti dvasia, laiku prabylanti ar pasirodanti ten, kur šaukė vienas ar kitas tau- tinis reikalas.

Berods, pagrindinė jo

STASYS SANTVARAS

dorybė buvo darbas. To- dėl mes, kurie turėjom laimės Vaižgantą sutikti, dažniausia tematom jį kaž kur skubanti, kaž kur protekine bėganti. Jis gyveno Kauno senamiesty, prie Nemuno garlaivių prieplaukos, skersai gatvės prieš Vytauto D. bažnyčią (kelio- lika metų jis buvo tos bažnyčios rektorius). Kai jam reikėdavo nueiti į universitetą, te- atrą ar kurį nors susi- rinkimą, jis turėdavo pereiti visą Kauno senamiestį, kurio neplatūs ša- ligatviai dažniausia būda- vo pilni pirklių, pirkėjų ir šiaip sau praeivių. To- kiom valandom Vaižgan- tas nušokdavo nuo šali- gatvio ir keliaudavo to- lyn gatvės grindiniu (nie- kad nesu matęs jo važiuo- jant vežiku ar automobi- liu). Ir nesunku buvo Vaižgantą pamatyti, nes jo balta galva iš tolo švietė, kaip tik ką pra- žydušios obels žiedai.

Vaižgantas buvo ne- sunkiai prieinamas žmo- gus, jo dvasioj puikybės ir su stipriu žiburiu ieš- kodamas nerastum. Ne- žiūrint, kad visada bū- davo apsikrovęs kalnu darbų, jei tik turėdavo koki opesni reikalą, pa- skambink jam, jis tuoj paskirs pasimatymo va- landą, pats pasitiks, pats tau ir duris atidarys. Siūlys arbatos stiklą, siūlys koki sausainėlį ar saldainį, niekad nepa- mirš, kad svečią reikia pavaisinti. Pats buvo tre- tininkas, griežtas blaivi- ninkas, tai svaigalų ir kitiems nesitūlydavo. Ir jo būte nesimatė praban- gos ir puošnumo. Kam- bariai buvo apstatyti ne- blogais baldais, tačiau tik tokiais, kurie kas- dienos apyvokai yra bū- tinai reikalingi.

Kaip savo kelionėse per Kauno senamiestį, kaip savo energingame judesy, Vaižgantas ir kal- boj buvo konkretus ir greitas. Net ir painiuose kito žmogaus reikaluose jis greitai orientavosi, čia pat reiškė nuomonę ir darė sprendimą. Savo lankytoją ar pokalbinin- ką jis mokėjo paguosti ir suraminti, bet, pajutęs koki nors nukrypimą įša- lį ar netiesos šėšėlį pa- matęs, tuoj pat galėjo pa- mokyti, apibarti, greitai riedančiais žodžiais, kaip ledo gabalais, api- berti.

Vaižgantui tiesa nebu- vo tik sąvoka, tik išsi- galvotas malūnas, kurio sparnais gali kitiems į akis dulkes pūsti, kaip daro daugelis mūsų lai- ko veikėjų ir "pranašų", viena skelbdami, o kita ranka tą pat atvirkš- čiai darydami. Tiesai Vaižgantas buvo jaudi- nantčiai jautrus. Buvo at- sitikimų, kada valdžios vyrai atsisakė jį priva- čiai išklausti. Tada jis viešoj auditorijoje pa- kilo, savo nuomonę tiesiai ir atvirai pasakė, abso- liučią daugumą klausy- tojų savo pusėn palenk- damas. Tiesa Vaižgan- tui buvo realybė, šventas dalykas, kurio nepaisy- mas yra dvasinės nesvei-

kata, yra kaltė. Ir, kaip didis jo palikimas liudi- ja, net ir kitokių išiti- kinimų žmogų beginda- mas, jis pats nuo tiesos ir teisingumo niekad ne- nuklydo.

Savo stotu Vaižgantas nebuvo milžinas, galima sakyti, žemo ūgio vyras, beveik perpus žemesnis už Balio Sruogos monu- mentalę statulą. Tačiau energija plieskė jame, kaip, rodos, niekad ne- užgesiančiamė ugniakal- ny. Vaižgantas, be abe- jonės, buvo sangvini- kas. Išdailintas, apvaldy- tas, kristalo tyrumu plieskiantis sangvini- kas. Atrodė, kad jis niekad nepajėgs iš jau- nystės pabėgti. Vaižgan- to asmeny sutelkta ener- gija rodė, jog savo dva- sia jis yra milžinas, jau savo gyvenamam laike tampantis legenda.

Juozas Tumas-Vaiž- gantas neišgyveno net pil- nų 64 metų, atseit, Ame- rikoj nebūtų spėjęs pen- sininku tapti. Iš to, tegu ir netrumpo, laiko savo darbams laisvės ir ma- žiau nesmagumų jį tes- turėjo tik apie 13 metų -- tik tą, kaip akimirka jo išgyventą Lietuvos nepri- klausomybės laikotarpį. Prieš tai, iš parapijos i parapiją mėtomas, iš miesto į kitą miestą va- rinėjamas, Vaižgantas dirbo apsuptas pavojų, kurie tūnojo ne tik caro žandarmerijose, bet net gi ir jo dvasinės vyres- nybės aukštumose. Ta- čiau Vaižganto viltis, jo pasiryžimai neblėso, jo tikėjimas tautos prisikė- limu negėso. Ir kiek jis nuveikė, kiek jis vienas darbų įveikė! Visi ži- nom, tik raštų Vaižgan- tas yra mums palikęs ke- lis dešimtis tomų.

Pradžioj mūsų šim- taamžis pradėjo reikštis publicistika, gyvai ir drąsiai pasisakydamas beveik kiekvienu opes-

Kan. J. Tumas - Vaižgantas su savo šuneliu.

niu ano meto lietuvių vi- suomenės, politikos ir kultūros klausimu. Ne- vengė jis polemikos, bet savo priešų nedergė, stengėsi juos tvirta ar- gumentacija bei kultūrin- ga diskusija įveikti. Vaiž- ganto publicistika yra gausi ir labai įvairi, ap- rėpianti begales temų, jos frazeologija, jos sti- lius yra smailūs ir originalūs, kalba turtin- ga, vietomis tiesiog li- teratūrinė. Kai kurie jo publicistiniai raštai, kaip man atrodo, ir šian- dien dar nėra praradę ak- tualumo.

Monumentalus, kaip J. Brazaitis savo veikale apie Vaižgantą teigė, -- nestokojąs barokinio puošnumo yra ir Vaiž- gantas rašytojas, Vaiž- gantas beletristas. Jo vadinami vaizdai plaz- da nuostabių pastabumu,

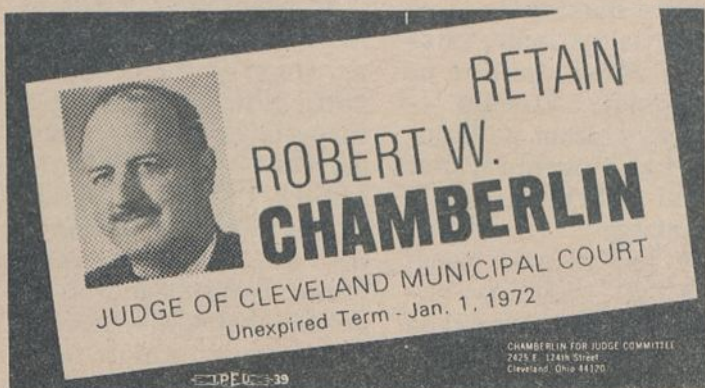
formos ir turinio darna, savaimingu gamtos, vabzdžio ar kurio kito gyvio "veiklos" tapymu. Kartais Vaižganto vaiz- duose sutvarka šypsena, kartais atskamba humo- ras bei satyra, okartais ir lyriniai pasažai pasi- lieja.

Rimai ir Nerimai, Dė- dės ir dėdienės, Pragier- rulių Gondingos kraštas yra išliekantys mūsų dailiosios prozos veika- lai.

Negalėdamas pabėgti nuo publicistikos, atsi- dėti tik beletristo kū- rybinam darbui, Vaiž- gantas kai kuriuos savo grožinės prozos kūri- nius neišvengiamai at- miešė publicistika (ypa- čiai tada, kai veikalo te- matika publicistikon traukė, pvz., Pragiedru- lių Vadovų krašto kai ku- rie skirsniai). Pats au- torius tą kliaudę matė, rengėsi tuos savo veika- lus perdirbti, bet ... šiuos jo planus sugriovė per greit atskubėjusi mirtis.

Vaižganto talentai be- letristikos ir publicisti- kos rašymu nesibaigia. Jis buvo ir nepaprastai gabus kalbėtojas, be bai- mės galima tvirtinti -- lietuvių tautos Cicerona- s. Kiek teko klausyti, niekad jis savo kalbų ne skaitydavo iš rašto, vis- ką mintinai išliedavo. Tuo požiūriu Vaižgantas buvo priešingybė savo neatskiriamo bičiulio Ant. Smetonos, kuris sa- vo kalbas visuomet iš rašto atverdavo. Arba, štai, Vaižganto pamoks- lai Vytauto bažnyčioj, vi- sada giliai apmąstyti, ku- pini įtaigos, drąsūs, pa- kilia išraiška sakomi, sąvokų tamsybėse nesi- painiojantys! Tik tų pa- mokslų žavumo traukia- mi, Vytauto bažnyčion eidavo ne tik tikintieji, bet ir nemenkas būrys tikėjimo skeptikų. Ir, esu tikras, kad ne vieną pasišiaušusią keterą Vaižgantas savo tikėji- mo žodžiais gerokai ap- glostė, stipriai sušvel- nino, o kitos šerius gal ir su šaknim išrovė.

(Nukelta į 6 psl.)

RETAIN

ROBERT W. CHAMBERLIN

JUDGE OF CLEVELAND MUNICIPAL COURT

Unexpired Term - Jan. 1, 1972

CHAMBERLIN FOR JUDGE COMMITTEE

7425 E. 124th Street

Cleveland, Ohio 44120

GREIČIAU... PIGIAU... GERIAU...

IR TIKRAI PADĖSITE SAVO ARTIMIESIEMS UŽSAKYDAMI DOVANŲ SIUNTINĮ PER

BALTIC STORES LTD., (Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2 England. Telef. OL 739-8734

Šį rudenį siūlome 3 dovanų siuntinius sudarytus iš tokių dalykų kas labiausiai Lietuvoje reikalinga ir naudinga.

RUDENINIS (1) 1969.

3 jardai vilnonės veliuro medžiagos vyriškam arba moteriškam paltui, 3 1/2 jardo puikios kostiuminės, angliškos vilnonės medžiagos vyriškam arba moteriškam kostiumui, 2 jardo crimplene medžiagos puikiai suklei, vyriškas arba moteriškas aukštos rūšies megstukas, išieginiai nailono marškiniai, arba, bliuskutė, 1 p. vyriškų arba moteriškų kojinių, vilnonių arba nailoninių, 20 geriausios rūšies cigarečių.

Kaina \$90.00.

RUDENINIS (2) 1969.

Nailoninis itališkas, vyriškas arba moteriškas lietaipaltis, 3 1/2 jardo vilnonės angliškos kostiuminės medžiagos, 2 1/2 jardo vilnonės moteriškai suklei medžiagos, 1 gėlėta arba su ornamentais vilnonė skarelė, 1 vyriškas arba moteriškas megstukas, 1 kaklaraištis arba dėžė šokoladinių saldainių, 2 šilkinės arba nailoninės skarelės.

Kaina \$90.00.

MAISTO SIUNTINYS 1969.

6 sv. geriausių kanadiškų miltų, 1/2 sv. arbatos, 1 sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. bakpos lapų, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1 dėžutė nescafes, 2 sv. geriausių kiaušienos taukų, 1 dėžė šokoladinių saldainių.

Kaina \$30.00.

Į kiekvieną rūbų siuntinį galima dadėti šiuos labai Lietuvoje naudingus ir pageidaujamus dalykus. Nailoniniai lietaipaltiniai \$11.00, geriausios vilnonės skarelės \$4.50, vyriški arba moteriški megstukai \$12.50, Parkeriai \$6.00, vilnonės arba nailoninės kojinės \$2.00, nailono marškiniai \$8.00.

Taip pat, priimame užsakymus automobiliams, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, šaldytuvams ir t.t.

Mūsų sąskaitos suteikia Jums teisę gauti mo- kesčių mokėjimo sumažinimą.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

Kan. J. Tumas-Vaižgantas Birštone prie šaltinio 1924 metais.

MIRTIES SLĖNIO ISTORIJS (2)

Jonas Pranas Palukaitis

ŠIURPO IR KONTRASTŲ
PAKALNĖ

Mirties slėnis, o tūkstančiai veržės į jį, ieškodami laimės; Kūrėjo šiukšlynas, o šimtai iš jo susikrovė turtus; skurdi dykuma, o tviskėjo čia prabanga, kurios pavydėjo civilizacijos centrai.

Kaip gamta čion yra sutraukusi daugybę kontrastų, taip ir žmogaus duotuose varduose pilna lakios vaizduotės, gausu hiperbolių. Savižudybės tarpeklis, Nuodų šaltinis, Lavono upelis, Skeleto kasykla... Šio šimtmečio sąvartoje laikraščiai rašė: prie Mirties slėnio, Laidotuvių kalnuose, už Pragaro Vartų, Antkapio plokštumoje vyrai dirba kapų pamainą Karsto kasykloje... Kas tikrovė, kas vaizduotės padarinys, pusiau tiesa, kas paprasčiausias melas?

Iš kur ir kodėl čia Dantės vardas kalno viršūnei? Dantė savo poemoje juk leidosi į Hadą, į atklanes.

Ar tikrai šiame slėnyje nėra jokios gyvybės, kaip vardas sugestionuoja, kaip akiai iš pirmo žvilgsnio pasirodo? O kiek vardų apima slėnio faunos ir floros nomenklatūra? Arti tūkstančio. Nėra vandens? Ar mes negėrėme Krosnies upės šiltą vandenį? Ar nešigaiviname Kaminėlio

šaltinių rūsyje? Ar Blogo Vandens daubakada išdžiūsta? (Vanduo joje sūriai kartus, negeriamas).

Karčioji upė -- Amargoza River? Ak, tai žemėlapiuose žymima toji sausa vaga, plati vingyje ties pietine slėnio dalimi ir plonėjanti abiem

... tartum apšarmojo laukai atrodo tie patys druskos laukai, žvelgiant į juos nuo visą mylią virš jų pakilusio Dantės Reginio.

galais į šiaurę. Kur jos pradžia ir kur pabaiga? (Mislę išsprendžiau tik vietoje, pervažiuavęs tas dykumas: prasideda ji kažkur Nevados viduryje, Aukso plokštumoje, teka į pietus, gale slėnio apsuka kalnus ir atsilaužia šiaurėn, prasmegdama Blogojo Vandens dauboje. Pavasariais ir po stiprių liūčių joje atsi-

randa vandens, bet didžiaja dalimi tai požeminė srovė.)

Juodieji kalnai yra žemesni ir mažesnės apimties, nei Dakotos Juodosios Kalvos.

Dvidešimties mulų vežimo kanijonu niekad nepravažiavo tie milžiniškieji borakso vežimai.

Net ir kopos, filmuose sukeliančios iliuziją, kad Mirties slėnis yra be ribų smėlio jūra -- ribotos jos ir plotu ir aukščiu.

Visokeriopo išpūdzio čia daug. Ir neužmirštamo, nors gal nevisai tokiu, kokį tikėjaisi atrasti, atsiremdamas į vardus ir patarimus automobilistams. Nors dabar jau didelę slėnio dalį galima apvažiuoti gerais, sutvarkytais keliais, bet nemesk tų patarimų laukan, ypač vasarą ir jai gretimais sezonais. Jie gali išgelbėti tavo gyvybę, jei nuklysi kur toliau į šalį ir pasimesi, mirazo ar kitokio gamtos pokšto suvedžiotas.

Štai ir šią, 1969 vasarą šiauriniame slėnio gale buvo rastos trys elementų aukos, kaip čia įprasta sakyti. "The heat just turned them black" -- vieną už 7, kitą už 14 trečią už 17 mylių nuo

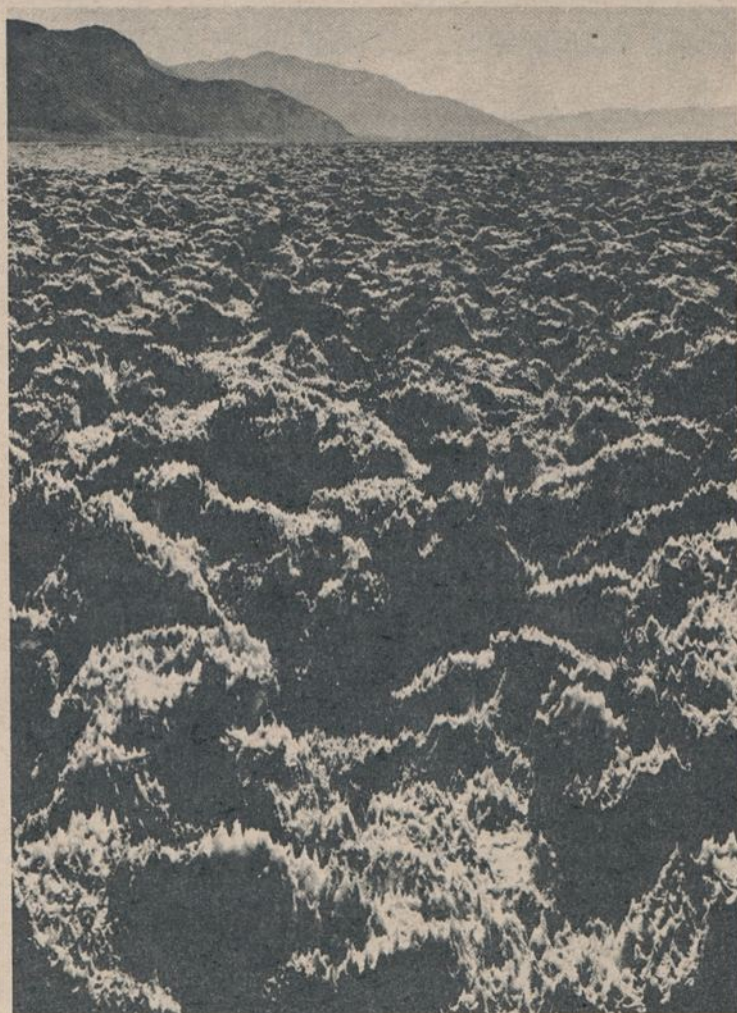
įstrigusio automobilio. Paklydo jie dykumoje, nes staigioji liūtis buvo nušlavusi žemėlapyje parodytą kelią. Apsiziūrėję grėžėsi ir apvirto priekaba. Išėjo pėsti ieškoti pagalbos, ir tenuėjo ... į mirtį. Likimo ironija: oazė buvo tik už mylios nuo nelaimės vietos -- priešingoje pusėje.

Karšta. Vasarą dažnai pavėsyje per 120 Farenheito. Kiek saulės atokaitoje -- niekas nepasakė. Auksakasiai kalbėdavo: "Palaikyk ranką prieš saulę ir, jeipajusi, kad nagai pradeda minkštėti -- yra 150 laipsnių". Užtat "Burblio Teko" pradėtas datulių sodas sirpsta šuoliais, kresniems meksikiečiams, užsiklojusiems milžiniškomis sombreromis, pavėsyje snūduriuojant siestą. Kiti čia neištvėria vasarų: viešbučiai ir restoranai užsidaro, lankytojų centras palypėja į Panamintus. Bet žiemos sezone čion suguža milijonieriai -- slėnyje vienas brangiausių žiemos kurortų.

Sausa. Lietaus tik 2,4 colių per metus. Nors audros apsiereiškia maždaug 50 kartų per metus, ir vanduo jų išsiūbavime krinta upėmis nuo kalnų, užpildydamas tarpeklius tokiu greičiu, kad ne vienas prigėrė, nespėjęs išbėgti. Gerai apsidairyk Tito kanijone, ir suprasi, kaip tai atsitinka. Ir prisimink taisyklę: bėk, kiek kojos neša tolyn nuo kanijonų, kai danguje išdygsta "perkūngalviai" debesys.

Perkūnių turbūt visame pasaulyje neužtiksi tokių siaubingų. Skaldo jos žemę, lyg Paskutiniojo Teismo dieną, tarp kalnų viršūnių verda pragaras, dangus drumsčias ir lietaus nė lašo, tik vanduo upėmis griuva nuo kalnų. Vėtros -- ketvirtį tonos sverią akmenys bėga per slėnį nuo jų, tik žliūžės lieka, kaip sraigų pėdsakai pajūrio smėly.

Taip, ne visame slėnyje užteks akiai spalvų, bet užsuk į Dailininko Paletę ar pasikelk į Zab-

Velnio Golfo laukas -- suakmenėjusios druskos gūbriai, kartais siekiant iki 4 pėdų aukščio. Vengi susižeisti į jų aštrius dyglius, vaikščiodamas tarp jų...

riskio Tašką -- ir ištarsi: kokia spalvinga mūsų planeta. Tiek daug margumyno sutelkta vienoje vietoje. O mokslininkams -- milžiniškas geologinis muziejus.

Ir druskos laukų vaizdas iširėžia atmintin neįdildomai. Vienaip -- druskai tratant po kojomis, kai žingsniuoji per aštriai gūbriuotą Velnio Kukurūzyno ar Velnio Golfo paviršių ir vengi susižeisti į aštrius, suakmenėjusius druskos spyglius; kitaip -- žvelgiant nuo tos ar kitos viršūnės į tartum švelnia šarma nuklotus laukus, tartum palieto pieno klanus.

Neturiu supratimo apie Saharos mirazus, bet čia nereikia būti nei pertroškusiui, nei pervargusiui, kad suvoktum, ką matė kaitros ir troškulio nusiaubtas slėnyje paklydęs žmogus: gaivinancio, vėsiaus vandens marias. Tai regi tavo akys, vidudienį nuo kalno žvelgdamos į saulės spinduliais užlietus plotus, tai matai net ir foto kameros gaminyje: tyvuoliuja, raibuliuoja

lengvos vilnelės, švelnute balta puta išsiliedamos į lėkštas pakrantes. Iliuzija stipri ir įtikinanti -- pradeda prarasti tikrovės ribas.

Ir vyrai buvo randami kruvinais pirštais besirausią gilyn vandens, kai šalia gulėjo puspinė gervė; buvo randami nuogi, benešą ant galvų drabužius, lyg bristų per gilų vandenį; ir puldavo jie ant kaklų gelbėtojų, lyg skenduoliai iš gelmių kapstydamiesi...

Žmogaus istorija šiame slėnyje tokia spalvinga, kad net istorikai kartais sunkiai beišskiria, kur tikrovė, kur pasaka. Aukso karštinės banga -- paskutinioji ir barbariškausia. Borakso gadynė -- dvidešimties mulų velkami vežimai -- ar nematęs galėtum įsivaizduoti jų dydį, svorį, žmogaus vos ne desperatiškas pastangas paimti iš gamtos tai, ką ji čia taip atkakliai grynė.

O baltųjų žengimas į slėnį -- koks tragiškas ir sunkiai beįtikimas žmogiškųjų silpnybių bei (Nukelta į 5 psl.)

Gana nežymią Mirties slėnio dalį užima smėlio kopos, kurios daugelyje Hollywood produkcijų žiūrovui sukėlė beribių smėlio jūrų iliuziją.

ALYTIS ANDRIUS NORIMAS

(Dirvos konkurse 1968 m. laimėjusi II vietą novele)

(10)

-- Yra... Prašau į vidų. Kas atsitiko, Agnė?
-- Buvau pas Klemą... Jis sakosi prisiminęs, kad paliko Juozapavičiui savo kryželį ir savanorio liudijimą...

Išėjęs Simas Trumpūnas nugirdo Agnės žodžius. Giliose raukšlėse pasirodė šypsena. Perbraukęs per žilus plaukus raumeninga, įdegusia ranka, baigė sagstyti marškinius.

-- Vadinasi, jau įrodymas! Aš taip ir galvojau kad Klemas nėra išdavikas!

-- Argi apie savo sūnų galėjot abejoti? Niekas neatsakė tėvas, tik pakeitė kalbą.

-- Ką dabar darysim?

-- Aš jau buvau štabe. Visi yra išvykę į kautynes. Ar negalėtumėt jūs nuvykti į frontą, surasti pulko vadą ir jam viską paaiškinti?

-- Bet tam turime mažai laiko. Frontas kažkur toli... Ir su arkliais nežinia kiek ilgai tektų važiuoti... Pakinkyčiau... Palauk! Žinau kur gyvena pulko adjutantas. Jis dar likosi Alytų štabui tvarkyti. Buvau ten šiandien su reikalu... Eime pas jį!

Užsimetęs sermėgą, senyvas, bet stiprus Simas Trumpūnas skubiai nužingsniavo, nesilaikydamas nei medinių šaligatvių, nei paisydamas purvo ir sniego negrįstose gatvėse. Agnė vos spėjo šalia jo bėgti.

Adjutantas jau ruošėsi eiti poilsio. Kai Trum-

pūnas jam paaiškino sūnaus išgelbėjimo galimybę, jis giliai susimąstė.

-- Gali būti... Atsimenu, Trumpūnas buvo atvykęs bene pirmadienį... ir išbuvo pulko vadokabinete net kelias minutes. Tada dar pagalvojau -- koks gi ten reikalas? Juk norint pašaukti jus, kaip stalių, pakaktų minutės! O juodu ten kalbėjosi apie kažką net kelias mintues. Betgi man pulko vadas nieko neminėjo nei apie jūsų sūnų, nei apie jokią voką... Nebent būtų kur nukišęs į kokį stalčių...

-- Ar negalėtumėt patikrinti, nuėjus į štabą?

-- Dabar? Nakties metu?

-- Kodėl ne? Juk čia gyvybės ir mirties reikalas! Sušaudymo įsakymas juk dar neatsauktas!

-- Dar ir vokas nesurastas! Prašau jus, pone!...

Vis dėlto adjutantas užsivilkė mundurą, užsiėmė milinė ir užsimaukšlino kepurę su lietuvišku ženklu. Visi trys nuskubėjo į štabą. Trumpūnui ir Agnei liepęs laukti gatvėje, adjutantas įėjo į vidų.

-- Kaip galvojat -- ar jis atras tą voką?

-- Nežinau nei ką galvoti, Agnė... nei ką daryti toliau...

Trumpūnas nervingai žingsniavo prieš štabo įėjimą. Agnė šalia jo taip pat šildėsi trypinėjimu sniege ir rankų daužymu į šonus...

-- Įsivaizduoju, kaip dabar Klemelis jaučiasi... Jis laukia-nesulaukia mūsų žinios! Viešpatie, Viešpatie... O gal nueiti jam pasakyti, nuraminti?

-- Palaukim dar... tegul ateina adjutantas...

Kada, pagaliau, po gero pusvalandžio, išėjo adjutantas, jau iš jo veido išraiškos abu suprato, jog ieškojimas bergždžias...

-- Deja... Apieškojau visus stalčius, išvarčiau visas bylas, spintas ir dėzes. Niekur neradau. Teisybė, vienas stalčius užrakintas...

-- Ten ir bus vokas! Užvakar jį taisiau! Bolševikai buvo išlaužę.

-- Nuo jo raktą turėjo nušautasis pulko vadas.

-- Tai gal liko jo kišenėse? Juk jau palaidotas!

-- Ne, aš manau, kad raktą gali turėti naujasis pulko vadas.

-- Juk senasis jam pareigų neperdavė, nes netikėtai žuvo!...

-- Ar negalėtumėt duoti parėdymą... apieškoti lavoną?

-- Tai neįmanoma! Norime Juozapavičiaus palaikus perkelti į šventorių... Juk per bolševikų šeiminkavimą buvo slapta laidotas... Bet aš esu tikras, kad prieš laidotuves jo kišenės buvo patikrintos!

-- Vadinasi, raktas gali būti tik pas naująjį vadą!

Adjutantas susimąstė, o Trumpūnas toliau dėstė savo samprotavimus.

-- Pone vade... Aš pats jo rašomąjį stalą pagaminau. Tik vienam stalčiui padariau užraktą, gerai atsimenu... Tasai ir bus! Gal... galėčiau atidaryti? Jūsų akivaizdoje! Po to vėl gražiai sutaisyčiau suardytą vietą, ką?...

-- Ne, ne!... Taip negalima! Tada ir mane sušaudys! Geriau judu čia palaukit, o aš dar kartą nueisiu... Paskambinsiu puko vadui.

-- Argi turite su juo kokį ryšį?

-- Su juo ne, bet su Butrimonių miesteliu. Jis tik šiandien po pietų buvo atsiimtas...

Vėl įtemptas laukimas prie štabo ir žingsniavimas sniege.

(Bus daugiau)

ŽVILGSNIAI

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

Vartant senų laikraščių iškarpas nesunkiai randi įvairių, šypsni skatinančių nekasdienių kų įvykių.

Du pastabūs, įvairiais nekasdieniniais įvykiais susigaudę policininkai, neseniai vykusiai išsif-ravo dviejų automobilis-tų privatų signalizavimo kodą.

Pasėkoje -- abu auto-mobilių vairuotojai praleido valandą kitą miesto daboklėje, nuteisti už va-žiavimą alkoholio įtako-je.

Policininkai trečią va-landą vieno sekmadienio rytą pastebėjo du linguo-jančius automobilius, be veik be sustojimo naudo-jančius garso signalus.

Sustabdę automobilius ir apklausinęję vairo-tojus, sužinojo, kad abu piliečiai gana smagiai praleido šeštadienio va-karą, lankydami kaimy-nystės karčiamas, ir pa-galiau gerokai išilinks-minę. Po tokio linksmo vakaro vienas vairuoto-jas jau nelabai pajėgė val-dyti automobilį. Jo pa-slaugus kaimynas pasiū-lė parvežti namo, bet pas-tarasis griežtai atsisa-kė. Tuo būdu ir atsirado naujasis garsinių signa-lų kodas. Blaivesnis draugas, važiuodamas iš paskos "rodė kelią" sa-vo "nelaimingiesiems" kaimynui.

Vienas sutriušinimas reišė "tu jau perarti ke-lio vidurio"; du sutriuš-iimai reišė "tu jau per-arti kelio šono"...

Olympia, Washington mieste, nemažas St. Ber-nard veislės šuo plėšriai puolė mažą užsienietinį automobilį, sulaukęs sparnus, išmušė langus ir patenkintas nubėgo.

Gerokai supykęs, nega-lėdamas rasti laisvos vietos pastatyti automo-bilį, Londone, Anglijoje, vairuotojas automobilį pagaliau pastatė neleistinoje vietoje ir paliko raščiuką: "Apvažiavau bloką 20 kartų, negalėda-mas rasti laisvos vietos. Turiu svarbų psimaty-mą. Atleisk mums mū-sų kaltes".

Grįžęs rado pabaudą su taip pat pridėtu raš-čiuku. "Aš esu apvažia-vęs šį bloką 20 metų. Jei neduosiu jums paba-dos, atleis iš darbo. Ir nevesk mus į pagundą".

Ir pagaliau, Bjarkoe saloje, Norvegijoje, poli-cija pranešė, kad įvyko beveik neįmanoma susi-siekimo nelaimė, kada abu salos vieninteliai au-tomobilai -- taksis ir sunkvežimis -- susidū-rė...

KETURI JAUNIMO PRIEŠAI

DR. D. DEGESYS

galvojimas sustingsta ir jam būna sunku padaryti vienokią arba kitokią sprendimą. Refleksai pa-sidaro tingūs ir netiks-lūs, kas sudaro pavojų vairuojant mašiną. Su-rūkius 4 cigaretės atsi-randa daugiau reišinių, būtent, kai kurių garsų girdėjimas ir kai kurių spalvų regėjimas paryš-kėja. Surūkius dar dau-giau cigarečių prasideda halucinacijos ir iliuzi-jos. Vėliau atsiranda depresija, panika ir bai-mė.

Rūkantieji marijuaną turi kitus argumentus. Jie sako, kad marijuanos vartojimas yra kur kas saugesnis negu degtinės. Nuo marijuanos mažos dozės gauta maloni, nerūpestinga ir linksma nuotaika laikosi ilgesnį laiką negu nuo degtinės. Marijuana vartojantis žmogus sekančią dieną gerai jaučiasi ir neturi jokių galvos skausmų, bei blogos nuotaikos, ku-ri beveik visada lydi stip-riau išgėrusį asmenį. O be to, prie marijuanos vartojimo nepripranta-ma taip, kaip prie degti-nės.

Tiesa, marijuana nėra narkotikas ir nuo jos rūkymo nėra sunku atprasti, bet jos varto-jimas yra pavojingas, nes jis priveda prie ki-tų, daugiau žalos nešan-čių junginių bei narkoti-kų vartojimo. Statistika rodo, kad 80% narkotikus vartojančių žmonių pradžioje vartojo marijuaną ir tik vėliau perėjo prie herojino ir kitų nar-kotikų. Kokią žalą mari-juana daro žmogaus kūnui dar nėra nusta-tyta. Kai kas mano, kad ji nuodijs kepenis, kiti sako, kad ardo žmogaus nervinę sistemą. Tyri-mai šioje srityje yra da-romi, bet jie dar nebaig-ti. Marijuanos veikimą sukeliantis aktyvus che-minis junginys, tetrahy-drocannabinol, pavyko sintetiniu būdu pagamin-ti tik 1966 metais. Mari-juanos rūkymas šio kraš-to įstatymais yra už-draustas, ir todėl, jį rūkantieji gali užsitrauk-ti teismo bausmę bei po-licijos rekordą. Studen-tai, turintieji tokį rekor-dą, nepriimami studijuoti medicinos, teisės ir pedagogikos. Be to, rei-kia turėti galvoje, kad jauname amžiuje, kada vyksta žmogaus asmeny-bės bei charakterio vys-tymasis, halucionogeni-nių medžiagų vartojimas kenkia jų formavimuisi.

Kitas cheminis jungi-nys, kuris jaunimo tarpe buvo labai išplitęs, bet

šiuo metu pradeda dary-tis mažiau populiarius, tai LSD (lysergines rūgš-ties diethylamidas). Jis buvo pagamintas 1938 metais iš Ergot - rūgių grybo, ieškant naujų vais-tų psichiniams ligonims gydyti. Ergot grybas lie-tuviams, kaime augu-siems, yra gerai pažis-tamas, nes lietingų vasa-rų metų būdavo dažnai randamas rūgių varpo-se. LSD yra irgi haluci-nogenas, kadangi jis vei-kia į žmogaus vaizduotę ir nervinę sistemą. Ma-ža LSD dozė veikia apie 10 valandų. Jaunimas jį vartoja todėl, kad jis kai kuriems duoda keistus ir nežemiškus pergyveni-mus. Kai kuriems jis su-kelia spalvų mirazus. Spalvos atrodo labai ryš-kios ir gražios. Gi ki-tiems daiktai kambary-je pradeda judėti, sienos kaitaliojasi ir keisti savo formas. Dar kitiems jis sukelia pojūčių mišinį, pavyzdžiui, vietoj mato-mos spalvos jis jaučia skonį, arba vietoj muzi-kos jis mato spalvotą mi-razą. Kai kam nuo jo at-siranda dvigubas jaus-mas: tuo pačiu metu jis jaučiasi laimingas ir nelaimingas, bailus ir drąsus, arba jam atrodo, kad jo kojos ir rankos tuo pačiu metu yra sun-kios ir lengvos. Dar ki-tiems arodo, kad jie plaukioja arba skraido ore ir todėl ne nuostabu, kad kai kurie iš jų pa-metę realybės jausmą "išskrenda" per langą.

LSD vartojimas yra surištas su daugeliu pa-vojų. Visų pirma jis ne visus vienodai veikia, bet beveik visiems jis mažina galvojimo bei koncentracijos jėgą. Yra pastebėta, kad darbas at-liktas to paties žmogaus po LSD vartojimo yra kur kas blogesnis negu prieš LSD pavartojimą. Daugelis LSD vartotojų pasidaro tinginiai ir "drop outs". Pavojingiausias LSD veikimas yra tas, kad jis kai kuriems žmonėms duoda psichi-nius sutrikimus bei as-menybės pakeitimą. To-kie pakeitimai kartais at-siranda paėmus tik vie-ną LSD dozę ir niekas negali numatyti, kokia bus vieno ar kito žmo-gaus reakcija į paėmus. Yra atsitikę, kad moti-nos, kurios praeityje vartojo LSD, vėliau pa-gimdė defektyvius vaikus. Eksperimentai rodo, kad LSD duoda chromozomų pakeitimą, kurie persi-duoda iš tėvų į vaikus. Jau šis vienas faktas tu-rėtų giliai įstrigti į jau-nimo galvas jeigu jiems rūpi jų būsimų vaikų sveikatingumas.

Kitas pavojingas che-minis junginys tai am-phetaminai (Speed pep-pills). Medicinoje jie yra vartojami kaip vaistai, nes jie turi savybę ma-žinti žmogaus apetitą ir sukeldami gerą nuotaiką padaro žmogų energin-gesniu. Šiam tikslui dau-giausiai yra vartojami Benzedrine, Dexedrine ir Methedrine. Gydyto-jo priežiūroje ir tiksliai do-zuojami jie nėra pavojin-gi žmogaus sveikatai, bet problema atsiranda tada, kai žmonės patys pradeda juos vartoti ir dozuoti. Paskutiniu me-tu jų vartojimas paplito jaunimo tarpe. Studentai juos vartoja prieš egz-a-minus laikinam energi-jos pakėlimui, arba il-gesnės kelionės atveju, kad vairuodami neuž-migtų. Toks vartojimas, nežiūrint, kad ir turi sa-vo neigiamų pusių, dar yra toleruojamas. Blo-gybė prasideda tada, kai jaunuoliai pradeda juos vartoti dideliais kiekiais, arba greites-niam efektui išgauti, juos patys sau leidžiasi į veną. Toks jų vartoji-mas yra kenksmingas sveikatai, nes po ilges-nio laiko organizmas įpranta į šiuos vaistus ir tokiu pat efektui gauti reikalinga imti didesnės dozės, kurios būna nuo-dingos žmogaus kūnui. Amphetaminų didesnės dozės duoda toksines psi-chozes bei įvairias halu-cinacijas. Šios halucina-cijos kai kuriuos, ma-žiau išbalansuotus jau-nuolius priveda prie sa-vižudybės, gi kituose su-kelia charakterio bei as-menybės pakeitimą.

Bet pats pavojingiausias jaunimopriešas yra narkotikai. Narkotikų yra kelios rūšys, bet daugiausiai žalos daran-tis yra herojinas. Jį vartoja apie 95% nar-kotikus imančių žmonių. Herojinas yra opijaus derivatas, giminingas morfinui ir codeinui, tik jis yra daug stipresnis ir prie jo priprasti yra

daug lengviau. Narkoti-kai gydytojų yra varto-jami ligonių skausmams malšinti, bet herojinas dėl šių minėtų savybių nevartojamas. Jis yra gaunamas miltelių for-moje ir atskiestas su vandeniu yra suleidžia-mas į veną. Jo veiki-mas pasireiškia tuo, kad jį paėmęs žmogus jau-čiasi atsipalaidavęs nuo bet kokių rūpesčių, įtampos ir baimės ir jau-čiasi laimingas tol, kol savo kraujyje turi hero-jino. Tokiam stoviui at-siekti pradžioje užtenka mažo herojino kiekio, bet vėliau, organizmui įpratus, jo reikia imti vis daugiau ir daugiau. Pasidaro taip, kad žmo-gus nebegali be jo ap-seiti, gi jei jo negauna -- susergera. Sirgimas pa-sireiškia skausmais pil-ve bei kojose, vėmimu, viduriavimu, prakaitavi-mu ir šalčio krėtimu. Tokį stovį pasiekęs nar-komanas daro bet ką, kad tik gautų dozę narkoti-kų. Kadangi narkotikų prekyba nėra legali, to-dėl jų vartojimas suriš-tas su didelėmis laisdom. Narkotikų vartotojai ne-turėdami pinigų bando juos išsigyti bankų bei žmonių apiplėšimais. To-dėl jų tarpe yra nepapr-as tai didelis skaičius kri-minalistų, vagių bei pros-titučių. JAV yra užre-gistruota apie 60,000 narkotikus vartojančių žmonių. Pusė iš jų yra jaunesni negu 30 metų amžiaus. Narkotikų var-tojimas jauname amžiuje yra didelė tragedija, nes nuo jų atprasti yra labai sunku. Tokio žmo-gaus gyvenimas būna nū-kreiptas tik vienam tiks-lui, būtent, herojinui ir kaip jį gauti. Narkotikus imantieji yra traktuojami kaip ligonys, todėl tie, kurie nori gydytis, yra gydomi valstybinėse ligoninėse nemokamai. Gydymas nėra pilnai sėk-mingas ir tik apie 15% gy-dytų narkomanų išsilaiko neėmę 5 metus narko-tikų.

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMĄ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Mirties slėny...

(Atkelta iš 4 psl.)

aistrų kompleksas! Ką ten broliai Domeikos su savo rodilandų bylomis -- nublanksta jų intri-gos, prieš Švento Joaki-mo kuopos kivičius, kaip žvakutė prieš saulę. Ne-skėlė Domeikos gaidžio per pusę, kaip Smėlio Žy-

gūnai, atsidalindami jau-čius ir vežimus.

Iš kitos pusės, tai buvo heroizmo, sunkios grum-ties su nežinomybe ir gamta, kovos dėl gyvy-bės epopėja, kaip ir dau-gis ano meto pionierių žygių.

(Bus daugiau)

VIENAS VAIŽGANTO AMŽIUS...

(Atkelta iš 3 psl.)

Pats Tumas-Vaižgantas nelaikė savęs mokslo vyru. Bet gi jis Vytauto D. universiteto Humanitarinių mokslų fakultete dėstė lietuvių literatūrą, dėstė visuomet studentų perpildyto auditorijoje, nes ir čia jo kalba buvo ciceroniška, rašytojų paveikslai tapomai beletristikai, su lakiu sąmojumi. Ir tom studijom jis surinko ypačiai daug medžiagos, ko nepajėgė padaryti nei vienas kitas to meto liet. literatūros dėstytojas savam universitete. Jo studijų laukas -- priešaušris, Aušros ir Varpo laikai, kiek vėlybesni metai. Nors ir nesivadinęs mokslininku, o tik savos visuomenės tarnu, Vaižgantas įrodė, kad ir šioj, prieš jį dar mažai kieno upselėtoį erdvėj, jis yra sėkmingas deimantiukų atradėjas.

Ne kiekvienas mes su gebam taip tikėti ir pasitikėti žmogum, kaip ta dorybė mokėjo atsiverti Vaižgantas. Kai kam kai kada net galėjo atrodyti, jog tuo požiūriu jam ir naivumo nestinga. Daug dirbdamas, tad ir šiek tiek uždirbdamas, Vaižgantas greitai atverdavo savo pinigė. Ne tik aukų rinkėjai ateidavo pas jį aukos prašyti, bet atsisirasdavo ir šiaip žmonių, kurie belsdavosi į jo duris su prašymu pinigų paskolinti. Vaižgantas aukodavo ir skolindavo, bet gi ne visi skolintojai pasistengdavo tam pasitikinčios dvasios žmogui laiku atsilyginti. Tokio užgaulaus įvykio paliestas, Vaižgantas pašūkaudavo, jei, neduok, Dieve, tuo metu pasirodydavo kitas pinigų prašytojas, tą rūšiai apibardavo, bet netrukus viską pamiršdavo ir vėl švytėdavo pasitikėjimu, nuolat kitam žmogui rodomu. Veikiausia dėl to Vaižgantas didelių turtų nesukrovė, jis ir mirė, kaip Šv. Pranciškaus brolijos tretininkui pridera, stambesnių medžiaginių lobių nepalikdamas.

Visą gyvenimą Vaižgantas buvo tautininkas, artimas Ant. Smetonos draugas ir bendradarbis. Tai buvo viešai išpažįstama jo ideologija. Tačiau tautininką jis su prato plačia ir gilia prasme. Ir jo tolerancija niekad nebuvo rūdim apnešta. Galvoju, jog tik dėl to jis stengdavosi padėti kiekvienam lietuviui, patekusiam į vienoki ar kitoki vargą, visai nepaisydamas jo politinių bei pasaulėžiūrinių įsitikinimų. Ir su šiom bylom Vaižgantas turėjo skaudžių nemalonumų, bet, kiek aš žinau, niekad neatsisakė savą tautietį užtarti ar gelbėti.

Poetas Kazys Boruta, matyt, savo prigimtim buvo revoliucionierius. Juk jis, nors buvo Raudonosios armijos pagarbėtiną parašęs, neišvengė kelionės į Sibirą. Ir nepr. Lietuvoj jis buvo išimaisęs į kaž kurį sukilimą (jei neklystu, į Tauragės pučą). Kai žygis nepasisekė -- teko vyrui iš Lietuvos bėgti,

jis atsidūrė austrų Viena. Bet egzilis -- ne mamos kepami ragučiai, tą visi puikiai žinom. K. Boruta savo draugams pradėjo skystis tremtinio nedalia, reikalas atsidūrė Liet. Rašytojų d-jos valdyboj, kurios pirmininkas tuomet buvo Juozas Grušas. Nutarėm kreiptis į valdžios įstaigas, kad poetui K. Borutai būtų leista grįžti į tėvynę. Itin opus buvo mūsų kreipimosi punktas, kad buvęs sukilėlis, namosugrįžęs, nepatektų į kalėjimą. O tą garantiją greičiausiai galėjo gauti tik Vaižgantas. Tad ir kreipėmės į jį, visą bylą iki šaknų jam išaiškindami.

Vaižgantas sukilėli ginti neatsisakė. Gal poros dienų, dar mums nelaukiant, Rašytojų d-jos būstinėn įgriuvopats Vaižgantas ir maždaug taip prabilo:

-- Poetas Boruta gali be baimės grįžti į Lietuvą, čia niekas jam gyventi ir dirbti netrukdyt. Bet aš vyriausybei daugiau garbės žodį, kad jis tėvynėn sugrįžęs, neišvėls į jokus maištus, ne līs į joki pogrindį. Tegu ir jis duoda pasižadėjimą, kad neprasisės su valdžios griovimo darbais.

Netrukus poetas K. Boruta sugrįžo Lietuvon, gavo darbą ir iki 1940 m. įvykių į joki priešvalstybinį sąmokslą neįsipainiojo -- Vaižgantui dėl duoto garbės žodžio šiuo atveju neteko apsigilti.

Vieną kartą Vaižgantas Lietuvoj rašto žmones ne juokais išgąsdino. Jei gerai prisimenu, 1924-26 m. laikotarpyje jis paskelbė straipsnių, kuriame, tarp ko kito, buvo toks teigimas: dabar gyvenančios lietuvių rašytojų kartos esančios tik mėšlas ateisiančiom mūsų grožinės literatūros genijui. Jei tokiu aštraus garso anuomet ragu būtų padėdavęs Adomas Jakštas, nevisuomet mūvėjęs baltas pirštines, kai kalbėjo apie savą literatūrą, gal niekas nebūtų per daug nustebęs. Bet su šiuo tokiu tikėjimu į viešumą išėjo Vaižgantas, tas žmogus, kuris lietuvių kultūros baruosetik šviešą tematė. Ir tai buvoper kūno trenksmas menkai teapsiniaukusių dienų...

Žinoma, Vaižganto "mėšlo" nereikia aiškinti vulgariai ir tiesiogine prasme, veikiausiai jo drastišką pasisakymą reikėtų žiūrėti, kaip į jo viltį, kad lietuvių grožinės literatūros augimas bus nesulaikomas, kad yra tiesiamas kelias ir tos literatūros genijui.

Nors mes beveik niekad nestokojom "riterių", kurie, patys besistengdami savo populiarumą nors sprindžiu aukštyr pakelti, nesivaržė net savo draugų ragais ir nagais badyti, (deja, nestingame tokių ir emigracijoje), bet, plačiau pasidairius, matai, kad ir šiuo atveju Vaižgantas toli matė, į laiktolumas pajėgė išvelgti.

Tačiau Vaižgantas ypač plačiai pažįstamas kaip deimantiukų ieškotojas lietuvių kultūros apraiškose. Kiekviena nauja knyga, kiekvienas naujas vardas mūsų menuose -- jam būdavo laukas, kuriame jis su užsidegimu ieškodavo tų spindinčių brangakmenių. Savo ieškojimų, be rodo, daugiausia Vaižgantas skyrė grožinei literatūrai, bet jo švelnų delną ne kartą pajuto ir kiti lietuviai menininkai. Štai, ir neseniai miręs operos solistas Al. Kutkus savo atsiminimuose paliudijo, kad, tik vieno koncerto paklausęs, Vaižgantas ir jį į teatro žvaigždyną įkėlė. Atrodo jis negalėjo tylėti, negalėjo nesidžiaugti, kai ką nors naują paskaitydavo, kai ką nors pamatydavo ar išgirdavo.

Nėra kalbos, Vaižganto kritikų optimizmas, tie vis jo atrandami deimantiukai, kitus literatūros žmones erzino ir pykino. Ir privačiuose pokalbiuose, ir viešumoj dėl to ne vieną kartą Vaižgantas susilaukė pasiūlymų ir priekaištų. Tada, 1926 m. Skaitymuose, savo kritikai jis šitaip atsikirt: "Vieną kartą į mūsų išdinę - literatūrą įlaša tūkstantis aukišnių, kitą kart šimtas, o kitą kart ir skatikas. Vis dėl to ir jis didina, ne mažina bendrąjį turtą. Tai kaip gi nesidžiaugsi? Reikia džiaugtis, ir aš jokio sąžinės priekaišiojimo bei gėdos nejaučiu, kai iš manęs vieni tyčiojasi, kiti net piktinasi ir peikia, kam aš esąs specialistas knygoms ginti".

Man regis, tai pats tiesiausias, pats sąžiningiausias kelias kuriai nors kultūros apraiškai vertinti. Deja, Vaižgantas tebuvo vienas, daugelis, oi, daugelis, į tuos pačius dalykus nepajėgia jo akimis pažvelgti. Štai, žiūriu, ir Jonas Aistis teigia, kad kai kurie Vaižganto deimantiukai ilgainiui pasirodė besątik paprasti žvirgždai. Tas neklysta, kuris nieko nedirba! Nereikia stebėtis, jei ir Vaižgantas kai kuriuo atveju nepataikė savo mėgiamą terminą vieton padėti. Aš tikėdamas vaižgantini optimizmu, šitaip mėginu pasamprotauti: ir be žvirgždų daug ko gero nepadarysi, mažiausia -- nenutiesi patvartų ir tiesių vieškelį, kuriais kartais brangūs ir laukiami svečiai atvyksta...

Vaižgantas mėgo gyvulėlius. Ir jis pats tuo malonybiniu vardu juos vadindavo. Savo namuose, Kaune, laikė šuni, taksų veislės ne per didelio estetinio grožio gyvuliuką. Vaižgantas išeidavo su juo pasivaikščioti, kur ant suolo atsėdęs su juo pasikalbėdavo, kartais net ir nusiufotografuodavo. Kaune garsėjo tas šunelis, nes tai buvo Vaižganto augintinis...

Kanarėlės -- buvo kita Vaižganto silpnybė. Kartais jo bute kabėdavo net keletas narvų su kanarėlėmis. Jos jį kalbindavo, jos jį išsun-

kių darbų grįžtantį savo čiulbėjimais pasitikdavo. Ar jos nebuvo vienišo žmogaus paguoda, asketo vienatvės praskaidrinimas? Kas žino, gal ir buvo...

Aug. Gričius Lietuvoj paskelbė spalvingą, jautriai parašytą literatūrinį reportažą apie Vaižganto mirtį. Girdi, 1933 m. vėsią balandžio dieną vieną kanarėlę pro langą orlaide išskrido laukan. Vaižgantas, vienas marškinis, išbėgęs kanarėlės gaudyti. Nepagavo, persalo, gavo plaučių uždegimą ir mirė. Tada jo verkė visos kanarėlės, kurios jo bute dar tebestraksėjo savo narveliuose...

Bet... tada Vaižganto gedėjo visa Lietuva...

Šiomet mes minime vieną Vaižganto amžių,

jo šimtąjį gimtadienį. Galime džiaugtis ir didžiuotis, kad Vaižgantas gimė mūsų tautoj. Be jo būtų daug niuresnė mūsų padangė, daug varganesnė mūsų literatūra ir publicistika, be jo būtų daug tamsesni ir nesimpatinių žmonių veidai...

K. ERINGIS

CALIFORNIA SUPER SERVICE

Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t.t.

4824 So. CALIFORNIA AVE. CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9387

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

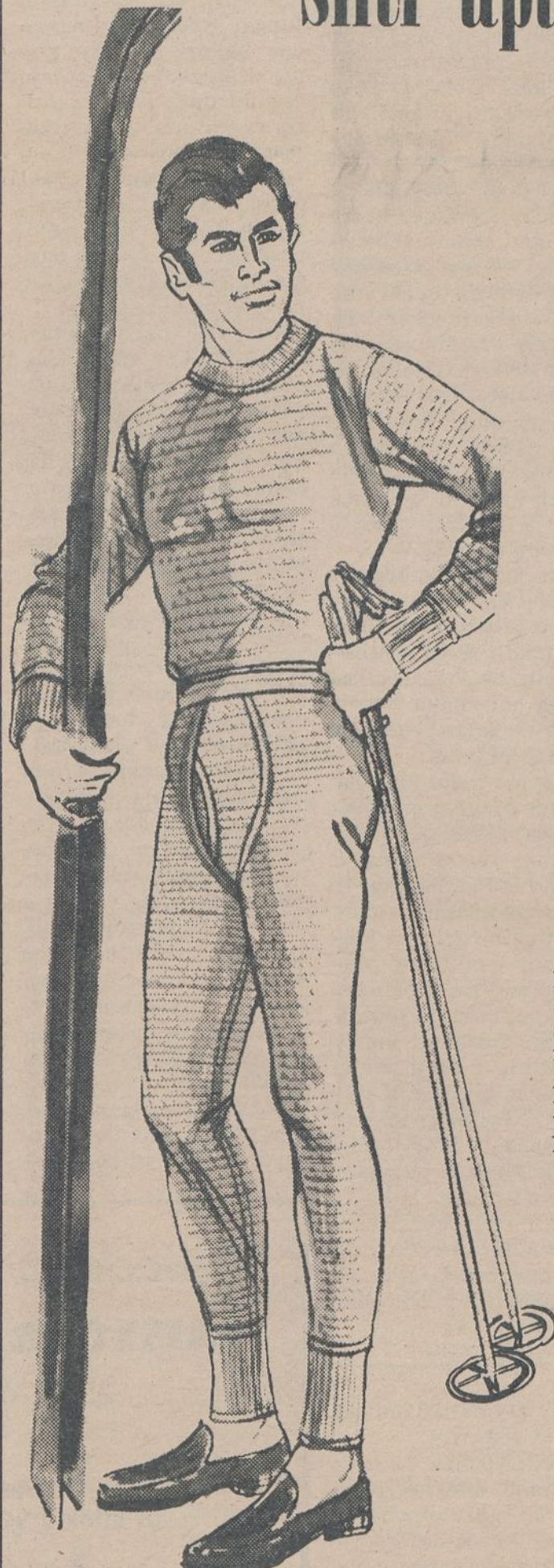
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

KRAUTUVĖS ATDAROS ŠEŠTADIENI MIESTE 10 VAL. RYTO IKI 5:45 VAL. VAKARO, SKYRIUOSE IKI 9:30.

MES DUODAME IR IŠKEIČIAME EAGLE STAMPS

MAY'S BUDGET STORES
DOWNSTAIRS

Vyrų garsieji B.V.D. šilti apatiniai

3.29
Kiekvienas

- Dviejų siūlų nesunkantis mezgins
- Dviejų siūlų medvilnės elastiniais užbaigimais
- Nesitraukianti medžiaga
- Medvilnės elastiško liemens kelnės su siaurėjančiu kirpimu prieky

Ilgų ir trumpų rankovių marškiniai

Maži 30-32 Vidutiniai 38-40
Dideli 38-40 Ekstra ilgi 46-48

Pilno ilgio apatinės kelnės
Mažos 30-32 Vidutinės 34-36
Didelės 38-40 Ekstra ilgos 42-44

Viso to pagrinde jūs būsite šiltas mūsų dvigubo jūrinių tipo mezginio palaikančio šilumą apatiniuose baltiniuose. Apsaugo nuo šalčio kandimo šaltose dienose labai patogiai.

May's biudžeto krautuvėse vyrų skyriuje visose 7 krautuvėse.

UŽSAKYMAI PRIIMAMI PAŠTU IR TELEFONU — SKAMBINTI 241-3070 DIENĄ AR NAKTĮ. LORAIN 233-6141 — ELYRIA 322-6304

Abiturientai

Štai dalis abiturientų, kurie bus pristatyti Clevelando visuomenei spalio 25 d. Alcazar viešbutyje įvyks tančiame rudens baliuje.

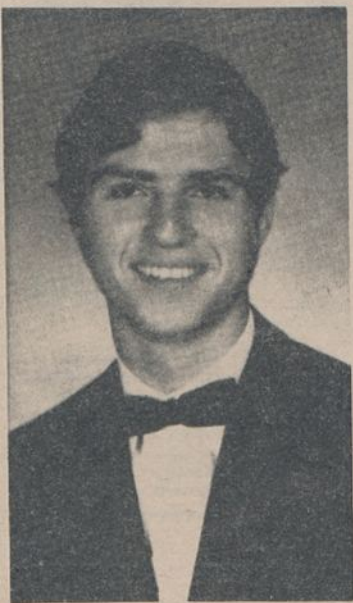
• Vida E. Gineitytė, baigė Archbishop Alter gimnaziją ir dabar studijuoja School of Nursing, St. Louis, Missouri.

• Edmundas Drukeinis, baigė Kentucky Military Institute, Lyndon, Ky. Dabar studijuoja University of Cincinnati, Ohio — Art and Sciences.

• Raminta Vaitėnaitė, baigė Villa Angela Akademiją, studijuoja biologiją Cleveland State Universitete.

• Julius Stankus, baigė Cathedral Latin gimnaziją ir už pasižymėjimą lengvoje atletikoje gavo stipendiją ir studijuoja Cuyahoga Community College.

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Jūra Adams-Adomavičiūtė, baigė Our Lady of the Elms gimnaziją, studijuoja psichologiją Daytono Universitete.

• Algirdas J. Titas, baigė Cathedral Latin gimnaziją, studijuoja biznio administraciją Cleveland State Universitete.

• Rūta Jokūbaitytė, baigė Villa Angela gimnaziją, studijuoja biologiją Ursuline universitete. Gimnazijoje ji buvo Dramos klubo pirmininkė, klasės vicepirmininkė, 1969 m. laimėjo "Iškiliausio lengvaatletės" trofėją ir buvo išrinkta "Homecoming Queen". Lietuvių gyvenime taip pat buvo labai aktyvi, priklausydama eilei jaunimo organizacijų.

• Algimantas J. Dailydė, baigė Benediktinų gimnaziją, studijuoja priešveterinarinius mokslus Cleveland State Universitete.

DIE CASTING OPERATORS
1st & 2nd Shifts
Liberal, company paid benefits.
APPLY IN PERSON OR CALL
481-3050
SUPERIOR DIE CASTING CORP.
1001 London Rd.
(79-89)

BALFUI 25 METAI

Balfo Clevelando skyrius vykdo jubiliejinį metų aukų vaju nuo spalio 15 iki lapkričio 15 d. Vajų globoti, valdybai prašant, sutiko dr. J. ir ponis Skrinskai.

Brangūs clevelandiečiai, kiekvienais metais buvote duosnūs Balfui, už ką valdyba labai dėkinga. Būtų gražu, kad šiuos jubiliejinus metus didesnis skaičius aukotojų atžymėtų 25 dol. auka.

Clevelandiečiams, kurių adresus turėjome, pasiuntėme aukų vokus į namus. Asmenys, kurių adresų neturime, taip pat prašomi paaukoti, pasiunčiant auką bet kuriam valdybos nariui.

• Pr. Joga, Clevelando Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos vedėjas, švietimo Tarybos paskirtas ketvirtosios mokytojų studijų savaitės programos vadovu. Studijų savaitė bus vėl Dainavoje nuo 1970 m. rugpjūčio 16 ligi 23 d.

• Balso vajuos pirmieji aukotojai: Akvilina ir Bronius Gražuliai, "Salamander" krautuvės savininkai 100 porų naujų batų. Dr. V. ir ponis Ramanauskai \$65, E. J. Ilandai \$11.

• Lietuvių Respublikonų Klubas ir Bendrasis Lietuvių Komitetas Ralph J. Perk, kandidatui į miesto burmistrus remti, šaukia informacinį susirinkimą sekmadienį, lapkričio 2 d., tuoj po pamaldų (apie 12 val.) Lietuvių salėje, žemutinėje patalpoje.

Bus supažindinama su balsavimo tvarka ir kandidatais, liečiančiais lietuvių gyvenamas vietas.

• Dalia Juodėnaitė, baigė Notre Dame Academy, Chardon, Ohio, studijuoja Ohio State Universitete, Columbus, ruošiasi namų dekoratorės profesijai.

• Jūratė M. Ralytė, baigė Villa Angela Akademiją, studijuoja Clevelando Odontologijos Institute, ruošiasi dantų technologės profesijai.

Š. M. LAPKRIČIO MĖN. 15 D.

ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE RUOŠIAMAS

Muz. A. MIKULSKIUI 60 m. amž. sukakties

PAGERBIMAS KONCERTAS-BALIUS

Programoje: A. Augustinavičienės trumpa kalba ir Čiurlionio Ansamblio koncertas.

PRADŽIA 8 VAL. VAK.

KAINA 8 DOL.

Stalai 10 asmenų. Bilietus galima gauti pas A. Penkauską tel. 486-3228 ir kitus ansamblio valdybos narius.

• Clevelando Filharmonijos Orkestras pradeda 33-ji sezoną Cleveland Heights School Auditorium šį sekmadienį, spalio 26 d., 3 val. p. p. Diriguos Jose Serebrier, neseniai grįžęs iš Pietų Amerikos. Atidaromajame koncerte dalyvaus garsioji Clevelando pianistė Jean Geis. Bilietai suaugusiems \$2.50, studentams \$1.50 gaunami prie įėjimo į koncertą arba paskambinus į Filharmonijos Orkestro raštinę 382-7250.

METALURGIJOS DARBININKAI

Pilnam ar nepilnam laikui Reikalingi prityrę gamintojai — fitting steel and stainless from prints. Tik dieną. Geras atlyginimas, daug priedų.

1536 East 43rd St.

Dieną: 881-3355

Vakaraš: 371-2025

(83-84)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

JOURNEYMEN TOOLROOM AND MAINTENANCE MACHINISTS

Good starting pay, good benefits, steady work. Openings on all 3 shifts.

GENERAL ELECTRIC COMPANY

APPLY AT
CLEVELAND WELDS PLANT

1133 EAST 152 STREET

OR CALL 266-4279

FOR APPOINTMENT

An Equal Opportunity Employer

(81-87)

FOUR SLIDE MACHINE MECHANIC

Interested in setup work. Good starting, good benefits, steady work. Openings on 1st shift.

GENERAL ELECTRIC COMPANY

APPLY AT

CLEVELAND WELDS PLANT

1133 EAST 152 STREET

OR CALL 266-4279

FOR APPOINTMENT

An Equal Opportunity Employer

(81-8)

Naturally SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909

798 EAST 185th STREET

6712 SUPERIOR AVENUE

13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

EASTLAKE

Near Completion

New three bedroom ranch by expert craftsman with 1½ baths — full basement, builtin oven, range, and disposal in a desirable area off Lake Shore Blvd. on a 50x150 ft. lot 22,900.00.

Terrific Starter Just 2 left

New 3 bedroom ranch with 1½ baths, large utility room, close to school. This ranch is also close to Lake Shore Blvd. 18,900.

VINE REALTY INC.
Corner of Rte 91 & Vine
WH 2-4440

HELP WANTED MALE

MEAT PACKAGING and PROCESSING POSITIONS AVAILABLE APPLY AT: PESCHKE SAUSAGE CO.

800 CONANT
DETROIT, MICH.

Hours: 8 A.M. to 2 P.M.

(77-86)

DIE MAKERS
TOOLMAKERS
LEADERS
EDM OPERATORS
RADIAL DRILL
UPGRADERS
MACHINE HANDS
APPRENTICES

FOR PLASTIC MOLDS AND
DIE CAST DIES

—TOP RATES
—EXCEL. BENEFITS
—IDEAL WORK COND.
—LONG PROGRAM
—58 HOUR WEEK

DALKROM TOOL & DIE
6100 E. Davison Detroit, Mich.
(313) 891-7313 (83-89)

STEEL WAREHOUSE HELP TRAINEES

also
EXPERIENCED
BURNERS
SAW OPERATORS
SHEARMEN
CRANEMEN
STOCKMEN

Call Mr. Kula (313) 874-3311

RYERSON STEEL

1600 E. EUCLID

(Between Clay & Holbrook)

Detroit, Mich.

An Equal Opportunity Employer (81-87)

SETUP MAN

with experience. Top rates and benefits.

TSCO

46 Victor

Highland Park, Mich.
(near Ford Highland Park Plant)

(313) 869-4600, Ext. 71 & 72 (84-88)

TURRET LATHE OPERATOR

with experience. Top rates and benefits.

TSCO

46 Victor

Highland Park, Mich.
(near Ford Highland Park Plant)

(313) 869-4600, Ext. 71 & 72 (84-88)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Vilties Draugijos valdybos Clevelande reziduojantys nariai: pirm. A. Laikūnas, išd. V. Juodvalkis ir sekretorius K. S. Karpis su Dirvos redaktoriumi V. Gedgaudu praeitą sekmadienį buvo susirinkę posėdžiui. Buvo priimta ir patvirtinta Dirvos vakaro apyskaita, tartasi dėl naujų knygų leidimo ir kt. reikalais.

• A. A. Prezidento Aleksandro Stulginskio minėjimas Chicagoje įvyks 1970 m. sausio mėn. 11 d. Minėjimui ruošti sudarytas komitetas iš jo prezidentavimo metu veikusių Lietuvos politinių grupių atstovų. Minėjimo vieta ir programa bus paskelbta vėliau.

• Inž. Vladas Dilyš, Vilties šimtininkas ir New Jersey Lietuvių Tarybos išdininkas, širdžiai sunegalavus, paguldytas ligoninėn.

Linkime greičiau pasveikti ir vėl įsijungti į visuomeninę veiklą.

• New Jersey Lietuvių Taryba kviečia visas New Jersey lietuvių organizacijas atsitiesti po 3 atstovus į visuotinį susirinkimą spalio 26 d., sekmadienį, 3:30 v. p. p. šv. Jurgio draugijos salėje, 180 New York Ave., Newark. Darbotvarkėje bus svarstoma Vasario 16 minėjimas.

RELIGINIS KONCERTAS

Katalikų Federacijos, New Yorko — New Jersey skyrius ruošia religinį koncertą, spalio 26 d., 4 val. p. p. New Yorke Apieškimų parapijos salėje.

Programą išpildys muz. Vaclovas Romanas - Ramanauskas, solistas Stasys Citvaras ir Apieškimų parapijos choras, vadovaujamas muz. Alg. Kačanausko.

Visi New Yorko ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami koncerte dalyvauti.

REZISTENCIJA

R. SPALIS

• R. Spalio romanas "Rezistencija", iš pirmosios sovietų okupacijos Lietuvoje laikotarpio, baigtas spausdinti ir atiduotas į knygų risyklą. Knyga 429 psl. kietais viršeliais, kainą 6 dol. Išlaido leidykla Viltis. Jau galima užsisakyti Dirvoje, pasinaudojant spausdinamu kuponu.

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. R. Spalio romaną "Rezistencija"
Kaina kietais viršeliais 6 dol.

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)

.....
(namo numeris ir gatvė)

.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

ALDONOS KEPALAITĖS KONCERTAS

Pianistė A. Kepalaitė

Viena iš mūsų labiau pagsėjusių pianisčių Aldona Kepalaitė atvyksta koncertuoti į Detroitą. Jos rečitalis įvyks lapkričio 1 d., šeštadienį, 8 val. Detroit Institute of Music Art salėje, John R. kampas Kirby (skersai sankryžos nuo International Institute). Rečitalio programoje pianistė išpildys Brahms, Mozart, Chopin ir Debussy kūrinius.

Aldona Kepalaitė yra daug kartų koncertavusi amerikiečių publikai New Yorke ir Bostone. Dabar ir Detroito lietuviai turės progos pasidžiaugti šios pianistės laimėjimais. Manysidama, kad detroitiečiai domisi aukštesnio lygio kultūriniais rengimais, šį koncertą rengia LB apyl. valdyba ir kviečia visus gausiai rečitalin atvykti. (kk)

DEDIKACIJOS ŠVENTĖ ARTEJA

Istoriniai didelis lietuvių skaičius pirmą kartą susirinks Romoje 1970 metų vasarą dalyvauti Lietuvos kankinių koplyčios pašventinime.

Netrukus bus paskelbta registracijų norinčiųjų dalyvauti šioje šventėje.

Aukotojų ir jų paminėtų asmenų vardai liks ateičiai specialiose knygose Vatikano ir lietuvių archyvuose.

Neatidėliokite atsiųsti savo auką šiuo adresu: Lithuanian Martyrs' Chapel, 2701 W. 68th St., Chicago, Illinois 60629.

WANTED AT ONCE

ASSEMBLY WORKERS

Day Shifts. Excellent pay and fringe benefits.

APPLY IN PERSON —
Monday to Friday
7 A.M. to 3:30 P.M.

BERRY DOORS,
DIVISION OF THE
STANLEY WORKS
2400 E. Lincoln
Birmingham, Mich.
(84-93)

ALT S-GOS WORCESTERIO SKYRIUS

R U O Š I A

METINĮ POKYLI-VAKARIENĖ

1969 m. lapkričio 1 d., 7 v. v.

MAIRONIO PARKE

52 SO. QUINSIGAMOND AVE.,
SHREWSBURY, MASS.

PROGRAMĄ IŠPILDYS:

Rašytojas-humoristas ANTANAS GUSTAITIS

Šokiams gros R. M.-Trio

VISI MALONIAI KVIEČIAMI ATSLANKYTI.

AUKA \$3.50

Mok. \$2.00

Rengėjai

Iš ASS Worcesterio skyriaus šventės. Prieky sėdi davę pasižadėjimus: B. Račiukaitytė, V. Kiselaitytė, sen. A. Gedmintas, T. Juškenaitė ir N. Viddnaitė.

WORCESTER

SKAUTŲ AKADEMIKŲ ŠVENTĖ

ASS Worcesterio skyriaus akademikų skautų šventė ir rajoninis suvažiavimas praėjo darbščioj nuotakoj. Šventėje dalyvavo be skyriaus narių, svečiai iš Toronto, Bostono ir Detroito fil. A. Zaprackas, kuris turėjo pagrindinį pašnekesį apie akademikus skautus.

Šventės metu 5 skyriaus nariai davę pasižadėjimus. Skyrius nors ir nėra skaitlingas, bet savo darbu aktyviai įsijungęs į skautišką ir visuomenišką veiklą.

Šiais metais senj. Algis ir Romas Jakubauskai ir t. n.

E. Palubeckaitė įgijo magistro laipsnius. P. Norkevičius ir A. Gedmintas bakalauro laipsnius ir V. Kiselaitytė — "associates".

Šiuo metu ASS skyriaus pirmininkė yra t. n. E. Palubeckaitė, ASD pirm. t. n. D. Marcinkevičiūtė, korp. Vytis pirm. senj. R. Jakubauskas ir filisterių fil. P. Molis.

TUNTŲ SUEIGA

Lapkričio 22 d., 2 val. p. p. Maironio Parke įvyks "Nevežio" ir "Neringos" tuntų iškilminga sueiga ir kariuomenės šventės minėjimas. Ta pačia proga bus pristatyti nauji vadovai ateinantiems metams.

Dalis svečių skautų akademikų šventėj Worcesterį.

BOSTON

VAIŽGANTO MINĖJIMAS BOSTONE

Spalio 19 d. Amerikos Lietuvių Piliečių Draugijos III a. salėj buvo surengtas kan. Juozo Tumo-Vaižganto šimtojo gimtadienio minėjimas, kurį atskirais žodžiais rengėjų vardu pradėjo dr. Stasys Jasaitis ir inž. Vytautas Izbickas.

Minėjimo programos vedėjas St. Santvaras tarė maždaug tokį "telegraminį" sukakties aptarimą: "Pradedame kan. Juozo Tumo-Vaižganto šimtojo gimtadienio minėjimą. Pradedame rašytojo, publicisto, Vytauto Didžiojo Universiteto garbės daktaro ir lietuvių literatūros docento, kaip jis pats save vadino, — savos tautos tarno ir vergo minėjimą. Prisiminsim asmenybę, kuri savo šakotumo ir dvasios turtingumu, turbūt, niekad nebeprisikartos. Tegū minėjimo popietė būna giedri, kaip Vaižgantas! Atsigriškim į Vaižganto tikėjimą lietuvių tautos giedria

ateitim, pagyvenkim valandėlę jo optimizmo ir jo dvasia, kurios išeivijos lietuviams šiuo metu daugiausia stinga".

Prof. dr. Jonas Puzinas, atskridęs iš Philadelphia, moksliniu metodingumu paruoštoj paskaitoj kalbėjo apie Vaižgantą žmogų, publicistą, rašytoją, kunigą, visuomenės veikėją, literatūros mokslininką ir kritiką, plateliau panagrinėjo ir aptarė Vaižganto kūrybą. Vaižganto paveikslas ta paskaita buvo atkurtas iš visų kampų. Klausytojai prof. dr. J. Puzinui ilgai ir nuširdžiai plojo.

Po paskaitos buvo paskaitytos trys neilgos ištraukos iš Vaižganto raštų — du vaizdai iš Pragiedrulių, Vaduvų krašto, alegorėja apie Bičiولیus. Jurgis Jašinskas paskaitė Pamoką apie asilą, Janina Ambraziejienė Varpasvą, vabzdžių karalaitę, Feliksas Kontautas Bičiولیus. Visi trys skaitytojai įsijautė į Vaižganto kūrybą, parinktas ištraukas paskaitė su išraiška. Kūrinių atranka ir šios

programos dalies sudarymu pasirūpino J. Jašinskas.

Atskiru žodžiu minėjimą baigė Kult. subatvakariams rengti komisijos pirmininkas inž. Edm. Cibas. Minėjimą surengė L. B. Bostono Apylinkės valdyba ir Kult. subatvakarių rengėjai, bet dr. St. Jasaitis, apylinkės pirmininkas, viešai pareiškė, kad visą rengimo našą pasiėmė Kult. subatvakariams rengti komisija.

Vaižgantą prisiminti ir pagerbti susirinko gera šimtinė Bostono ir jo apylinkių lietuvių, buvo atvykusių svečių iš Brocktono ir Worcesterio. Jaunimas ligi 40 metų, be vieno kito, nors ir buvo kviečiamas, jauno ir nesenstančio Vaižganto nesiteikė minėti. Minėjime nepasirodė net Bostono neoli-

tuantai, kurių korporacijos garbės narys yra Vaižgantas. Nedalyvavo ir daugumas tų, kurie dabar bando čirškinti pirmaisiais smulkais. Jeigu savo darbais kokios nors paguodos užsitarnaus, argi ir sau patiems jie linkėtų šitokio boikoto? Emigracijos puvimas, pasirodė, yra neišvengiamas. Ir, kaip mūsų liaudis sako, tas puvimas prasideda nuo galvų...

Kitas kult. subatvakaris Bostone bus rengiamas lapkričio 15 d. ALT S-gos namuose. Jei pasiseks, jo programa bus skirta lietuvių šeimai ir jos rūpesčiams panagrinėti. (p. g.)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PLATE FITTERS

for day afternoon shifts

excellent fringe benefits, and long range program

McGregor Michigan Corp.

13360 Helen Ave. (nr. McNichols), Van Dyke,
Detroit, Mich.

Call (313) 365-9100

(84-86)

DĖMESIO

visiems PODAROGIFTS, INC. klientams

Mes džiaugiamės galėdami pranešti, kad dėka pasitarimų, įvykusių Amerikoje su Vneshposyltorgo Prezidentu ir asmeniškio vizito Podarogifts Prezidento Maurice Rifkin Maskvoje, padaryti pakeitimai ir pagerinimai, priimant užsakymus dovanoms.

1. Komisijos arba mokesčiai nebebus imami nuo dovanų gross sumos mokėtos pirkėjo, bet visi mokesčiai bus pridedami prie UZSAKYMO NET SUMOS, taip, kad nekiltų nesupratimų ar klausimų tarp Vneshposyltorgo ir gavėjo.

2. Prekių kainos yra sumažintos. Naujas kainoraštis bus paruoštas mėnesio arba dviejų laikotarpyje ir siunčiamas paprašius.

3. Iki to laiko mes prašome gerbiamus klientus, siunčiant dovanas, naudotis DOVANŲ PAZYMĖJIMŲ — MERCHANDISE PURCHASE ORDER; tuo būdu gavėjas galės pasirinkti prekes, kurios jam patinka.

"MOSKVITCH" AUTOMOBILIO UZSAKYMAI YRA PRIIMAMI KAIPIR SENIAU, KOL JŲ RIBOTAS KIEKIS BUS IŠNAUDOTAS.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į mūsų prisijungusias firmas ar jų skyrius:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106 — Tel. (215) 925-3455

PACKAGE EXPRESS AND TRAVEL AGENCY

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019 — Tel. (212) 581-7729

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45 St., New York, N. Y. 10036 — Tel. (212) 245-7905

arba tiesioginiai į

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Ave. South, New York, N. Y. 10003

Tel.: (212) 228-9547

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

4 3/4%

Pass-book Savings
Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid

as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5%

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. CERMAK RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-747

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT